Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 106 (1356) ♦ Четвер, 13 червня 1996 року ♦ Ціна договірна

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ДОГОВІР ДІЄ. ПОКИ ЩО...

У розмові з нашим кореспондентом Голова Верховної Ради Олександр Мороз сказав:

— Минув рік з дня підписання Конституційного договору. Вважаю, що нині треба визначитися щодо цього документа. Бо в Конституційному договорі записано: що він діє до прийняття Конституції. І передбачено, що Конституція приймається протягом року від дня ухвалення Конституційного договору. Верховна Рада і Президент повинні створити умови, щоб Основний Закон було прийнято. Тобто імператив визначено двома суб'єктами влади. Якщо це так, то виникає колізія, коли після 8 червня договір втрачає свою силу, або, щоб його продовжити, треба внести питання на порядок денний і продовжити дію Конституційного договору на певний термін. Я вважав би, що це слід зробити. І не має значення, хто внесе на розгляд це питання: чи Верховна Рада, чи Президент.

Якщо це питання не пройде, тоді виникає реальна колізія. Договір суб'єктивний і не може працювати просто так, бо має двосторонню основу. Інакше — діє Конституція і всі інші важелі здійснення влади. А нині поки що діє Конституційний договір.

Думка до ознайомлення

Президент ще не мав змоги ознайомитися з текстом заяви Голови Верховної Ради Олександра Мороза про те, що Конституційний договір завершився восьмого червня. Проте така заява у непростій ситуації, яка на сьогодні склалася в Україні, ще більше розбурхає пристрасті. Таку думку висловив Леонід Кучма на зустрічі з представниками асоціації міст України, яка відбулася в адміністрації Президента. Конституційний договір, підкреслив глава держави, діє до прийняття нової Конституції. Він звинуватив Верховну Раду у тому, що вона не створила сприятливих умов для прийняття Основного Закону країни, — передає **Укрінформ.**

Президент про кадрові зміни

Зміни у складі уряду України триватимуть, сказав у середу, виступаючи перед слухачами Академії управління при Президентові України, Леонід Кучма.

При цьому він наголосив, що дав свободу новому Прем'єрові Павлу Лазаренку в питанні формування уряду. «Але я попередив його, що і відповідатиме він», — сказав Президент.

«Певною мірою, — сказав Президент, говорячи про Павла Лазаренка, — справедливо, що вперше уряд України очолив аграрник».

Л. Кучма в ході виступу піддав критиці, зокрема, діяльність міністра енергетики Олексія Шеберстова, повідомивши, що президія уряду розгляне його роботу.

Президент також сказав, що кадрові перестановки відбуватимуться і в державних адміністраціях.

* * *

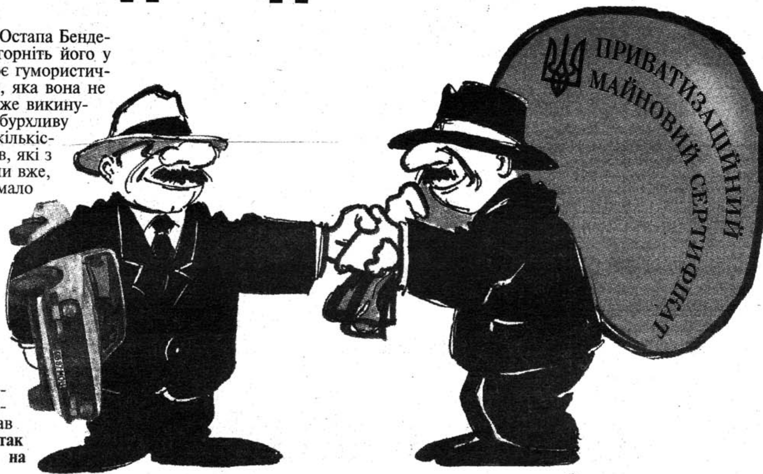
Указом Президента України Павла Гайдуцького звільнено з посади міністра сільського господарства і продовольства у зв'язку з переходом на іншу роботу.

Про це агентству «Інтерфакс-Україна» повідомили в прес-службі Президента. Очікується, що протягом найближчого тижня мають відбутися інші зміни в складі уряду.

АКЦІЯ ЯК ДОВІДКА ПРО ГРОШІ

Сакраментальна репліка Остапа Бендера «Я куплю цей літак, загорніть його у папір» ось-ось втратить своє гумористичне підґрунтя. Приватизація, яка вона не суперечлива й аритмічна, вже викинула на фондовий ринок бурхливу хвилю цінних паперів, а за кількістю фінансових посередників, які з ними сьогодні працюють, ми вже, здається, випереджаємо чимало країн Заходу.

В Україні, справді, є що роздержавлювати: за останніми даними інвентаризації, у державній і комунальній власності перебуває майна без якихось трильйонів на 9 квадрильйонів карбованців. Але для того, щоб приватизація відбувалася за чіткими і зрозумілими правилами гри, потрібно, як мінімум, аби цінний папір став справді цінним. **А чи це так сьогодні, шукайте відповідь на 13-й сторінці.**

Кабінет міністрів працює на виїзді...

В Трипіллі (Київська область) відбулося виїзне засідання Кабінету міністрів України під головуванням Прем'єр-міністра Павла Лазаренка.

Учасники засідання мають намір розглянути питання, пов'язані із забезпеченням народного господарства паливом, тепловою та електричною енергією наступного осінньо-зимового періоду.

На виїзному засіданні виступили міністр вугільної промисловості Сергій Поляков, міністр промисловості Валерій Мазур, міністр машинобудування, ВПК і конверсії Валерій Малєв, голова Держнафтогазпрому Євген Довжок, голова Державного комітету з використання ядерної енергії Віктор Чебров, а також представники Міністерства енергетики України.

«Малу» завершено, «велику» — майже

За оперативними даними Фонду держмайна, в травні в Україні приватизовано 241 об'єкт «великої» приватизації, що складає 91,6 % завдання на травень поточного року, повідомили агентству «Інтерфакс-Україна» в прес-службі Фонду держмайна.

Крім того, в травні 1996 року приватизовано 1579 об'єктів «малої» приватизації, що складає 76,5 % завдання на травень. З початку року приватизовано 8118 таких об'єктів.

Голова Фонду держмайна Юрій Єхануров заявив, що «малу» приватизацію в Україні завершено. Ми виконали завдання Президента щодо терміну «малої» приватизації, сказав він. «Мала» приватизація в Україні має завершитися до 1 липня цього року.

У номер

Військовики Великобританії гостюють на нашому флоті

Державна делегація Великобританії на чолі з начальником штабу Збройних Сил фельдмаршалом Пітером Інджем відвідала Севастополь згідно з планом двостороннього співробітництва міністерств оборони України і Великобританії. Із роботою щодо становлення національного флоту їх ознайомив заступник міністра оборони України, командувач ВМС віцеадмірал Володимир Безкоровайний. Було обговорено ряд питань про перспективи подальшого поділу колишнього радянського флоту на Чорному морі.

Фельдмаршал Пітер Індж побував на флагманському кораблі ВМС України «Гетьман Сагайдачний», відзначив його добре озброєння.

Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів України

Постанова

№ 258 Київ 11 червня 1996 р.

Про призначення на 15 вересня 1996 року виборів народних депутатів України замість вибулих в Іллічівському виборчому окрузі № 295 та Великомихайлівському виборчому окрузі № 310 (Одеська область)

Відповідно до статей 14 та 49 Закону України «Про вибори народних депутатів України» Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів **постановляє:**

1. Призначити на неділю 15 вересня 1996 року вибори народних депутатів України в Іллічівському виборчому окрузі № 295 та Великомихайлівському виборчому окрузі № 310 (Одеська область) замість вибулих народних депутатів України Драгомарецького Сергія Дмитровича і М'ясковського Михайла Михайловича, які трагічно загинули 16 травня 1996 року.

2. Цю постанову опублікувати в газеті «Голос України», Одеській обласній, відповідних міських газетах та оголосити в інших засобах масової інформації.

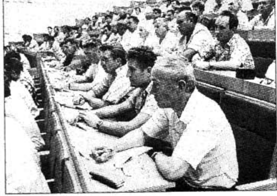
Голова Центральної виборчої комісії І.ЄМЕЦЬ

Секретар Центральної виборчої комісії І.ЦЕЛУЙКО

На підступах до піку кризи

ГОЛОВА Верховної Ради України Олександр Мороз зустрівся із слухачами Інституту підвищення кваліфікації кадрів — заступниками голів районних, районних у містах Києві і Севастополі державних адміністрацій з питань економіки, промисловості, транспорту, житлово-комунального господарства.

Про конституційний процес

Констатувавши вихід на завершальний етап розгляду проекту Конституції у Верховній Раді, Голова парламенту виклав свій погляд на процес ухвалення Основного Закону. Передусім пояснив, що не голосував за прийняття проекту цього документа у першому читанні, а виступив за підготовку його на повторне перше читання, щоб, діючи за Регламентом, використати можливість для виправлення недоліків проекту Конституції, слабких його сторін. І хоча нині, сказав О.Мороз, спостерігається бажання членів Тимчасової спеціальної комісії удосконалити проект Конституції, все одно деякі принципові проблеми доведеться вирішувати вже при розгляді в парламенті в процедурі другого читання. А її треба визначити, бо Регламент нині трактується по-різному, оскільки складався за іншої системи законодавства і за іншої Конституції. У ньому не йдеться про процедуру розробки нового проекту Конституції. Дискусія щодо цього питання відбулася в парламенті, але згоди так і не дійшли, депутати не підтримали пропозицію розглядати проект Конституції у другому читанні як звичайний закон, тобто голосувати положення простою більшістю голосів.

Далі Олександр Мороз зупинився на суперечливих положеннях проекту Конституції, зокрема, тих, що стосуються рівня захищеності соціальних гарантій громадян, форми державного правління, статусу Президента, структури парламенту, формування та підпорядкування уряду, Генеральної прокуратури, ролі й місця судової влади, організації державної виконавчої влади тощо. Тож, зазначив Олександр Мороз, якщо ми хочемо організувати державне життя на демократичних засадах і так, щоб кожен представник влади на кожному місці відчував себе впевнено, то всі ці норми слід передбачити в Основному Законі, тим паче, що його положення матимуть силу прямої дії. Голова Верховної Ради детально зупинився на проблемах організації влади в центрі і по всій вертикалі, висловив ряд критичних зауважень щодо виписаних у проекті Конституції норм, організації, обговорення і схвалення цього документа, який зазнав значних змін і нині ще триває праця над ним у Верховній Раді.

Після ухвалення Конституції, підкреслив Олександр Мороз, Верховна Рада повинна прийняти ряд органічних законів, на основі яких Конституція функціонуватиме. Отже, в Основному Законі не повинно бути суперечностей, в ньому максимально точно мають бути виписані статті і функції гілок влади, регіонів, інакше і новий Основний Закон не вирішить проблему протистояння.

Про кризу в економіці

Аналізуючи ситуацію, що склалася навколо конституційних питань, підкреслив Олександр Мороз, потрібно чітко усвідомити, що справжні причини загострення політичних дискусій у суспільстві лежать у сфері економіки.

На думку Олександра Мороза, що базується на наведених ним цифрах, піку жорстокої соціально-економічної кризи ми ще не досягли. ВВП за чотири місяці цього року скоротився на 9,6 відсотка. А на рік передбачався лише один відсоток спаду виробництва. Динаміка соціально-економічних показників чотирьох місяців цього року суттєво відрізняється в гірший бік від передбачуваних програмою діяльності Кабінету міністрів.

Спад виробництва відбувається на тлі стрімкого зростання зовнішнього боргу України. На 1 січня 1994 року зовнішній борг України становив 4,5 мільярда доларів США. На початок 1996 року наблизився до 8 мільярдів. А чотири місяці поточного року борг збільшився ще на 157 мільйонів доларів. Якщо тенденція йде до зростання боргу на тлі загального спаду виробництва, то це не може не викликати занепокоєння. Держава втратить свою незалежність, коли обслуговування боргу коштуватиме стільки, що економіка не матиме змоги піднятися. На думку Олександра Мороза, загрозливими є диспропорції, що склалися в різних галузях господарства. Це темп зростання оптових і споживчих цін, розриву в темпах зростання цін у промисловості, сільськогосподарському виробництві та у будівельній галузі, а також рівень інфляції та доходів громадян. Штучне стримування рівня дефіциту бюджету через невиплати заробітної плати лягло важким тягарем на людину праці.

То яким курсом рухається економіка? Тим, що визначений в доповіді Президента? Ні. Тим, що закладено в програмі діяльності Кабінету міністрів? Ні. Отож, у нашій державі щось негаразд і курс в економіці справді потребує корекції.

Світлана ПИСАРЕНКО.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Життя Рад

Порятунок, залишений на чорний день

ТРИ з лишком роки тому Синельниківському району на Дніпропетровщині випало стати першим, де з ініціативи Павла Лазаренка започаткували нині добре відому в області практику соціального відродження занедбаних, порушених і обезлюднених сіл. Відтак сьогодні можна поцікавитися, а які наслідки від таких великих зусиль та витрат? З'ясовується, що навіть кращі, ніж передбачалося за найсміливішими прогнозами. І річ не в тому, що забудова вчора неперспективних сіл — справа тривала. Споруджено понад дві сотні житлових будинків, сотні кілометрів доріг, газопроводів, водогонів, а також унікальний оздоровчий реабілітаційно-діагностичний центр «Перлина» у селищі Роздори.

Район нині першим береться за економічне відродження українського села. Його потенційні можливості, про величезну невичерпність яких досі у нас переважно лише говорять, синельниківці мають намір реалізувати на ділі. Сесія районної Ради на підставі скрупульозних розрахунків, аналізу, передбачень та нових підходів і варіантів у розв'язанні завдань, які вимальовують ринкові перетворення, прийняла рішення про стабілізацію і збільшення у цьому та в наступні роки виробництва продукції сільського господарства. Обласна Рада і обласна держадміністрація назвали це ініціативою Синельниківського району, своєрідним експериментом, який заслуговує схвалення і підтримки. Отож, «почин» справді тлумачиться як закономірний рух від донедавна неперспективних сіл до перспективного в майбутньому продовольчого товаровиробництва на селі.

Можна дивуватися, за яку важку справу беруться синельниківці. Родючість українських чорноземів — це поки що казка, яку треба зробити дійсністю. Тому час діяти хоч так, як дозволяють, хоча бажано робити більше, — міркує голова Синельниківської райради і райдержадміністрації Володимир Альохін.

Здійснити свою програму районна Рада народних депутатів мислить за рахунок реформування відносин власності, роздержавлення, паювання і приватизації землі та майна державних і колективних сільгосппідприємств, створення на їх базі акціонерних товариств, агрофірм і асоціацій за інвестування з «внутрішніх» джерел. Із наступним — поки що — запровадженням контрактної системи трудових стосунків. Але при обов'язковій реорганізації обліково-статистичної служби та банківської системи, відкриваючи мережу її філіалів навіть у найвіддаленіших селах, щоб усі виробничі підрозділи, до найдрібніших, а то й окремі працівники-власники мали у них свої рахунки. У світлі вже оцих задуманих змін не викликають, гадаємо, сумніву і тижневі економічні навчальні семінари, які на Синельниківщині спочатку влаштовували для керівників господарств і бригад, бухгалтерів і рахівників, а нині влаштовують і для доярок, трактористів та кормовиробників.

Ми навмисне завітали до КСП імені Котовського. І за розмірами, і за досягненнями це типове середнє господарство в районі, а очолює його депутат райради Петро Шевченко. Петро Григорович пильно стежить за змінами, які відбуваються не лише в передових КСП свого району, такому, приміром, як «Колос», а й в області та Україні. Порівнює з тим, що діється на аграрній ниві у світі — їздив недавно в Америку до фермерів. І він згоден, що є істотна різниця між «моїм» і «нашим». Але Петро Григорович категорично не погоджується, що начебто обвальним паюванням «в натурі» ми миттєво «цивілізуємо» і своє село. Небезпечно не враховувати «психологічної» спадщини сімдесяти попередніх років. Так само не можна одним махом руйнувати структуру виробництва, все те, що було створено неабиякими зусиллями і завдяки чималим капіталовкладенням. Отож не руйнівні процеси потрібні, як зараз у нас переважно відбувається, а терпеливі, послідовні, перетворювальні і реформаторські, керовані, коли чітко усвідомлюють мету. Що й передбачає, на думку Петра Григоровича, Синельниківська програма економічного відродження села.

А програма ця містить детальне обгрунтування заходів, які вже цього «стартового» року намічено здійснити у всіх галузях сільськогосподарського виробництва. Щоб на 31 відсоток скоротити затрати у тваринництві і зібрати на круг з гектара по 45 центнерів пшениці чи зерна кукурудзи, 35 ячменю та 26 насіння соняшнику, знадобиться додатково 1 трильйон 428 мільярдів карбованців. Район гарантує, що кожен мільйон коштів забезпечить десять мільйонів «навару», а загалом окупиться вп'ятеро разів. Згідно з розрахунками знизиться витратність виробництва. І якщо за нинішніми цінами від реалізації вирощеного і виробленого передбачають отримати чистої виручки 6517 мільярдів карбованців, то «додаткових» у них буде не менш як 2754 мільярди. Ясно, що левову частку майбутніх прибутків уже зараз «спрямовано» на нову техніку і нові технології, зокрема на комплектувальне знаряддя, причіпний інвентар, трактори та комбайни переважно іноземного виробництва. Програма досить аргументовано обгрунтовує доцільність створення машинно-тракторної станції.

Годі, як висловився Володимир Альохін, удавати, наче українське село зараз плідно працює і справно сплачує податки. Вже неозброєним оком видно, що нинішня податкова і цінова політика чимдалі нищівніше спустошує те, на чому Україна може «всидіти». Ось-ось цей сучок обламається.

Не без того, що Синельниківська районна Рада під свій експеримент дещо й просить у держави «як виняток». Скажімо, надати району певні пріоритети при формуванні бюджету і щодо використання як обігових коштів тих грошей, котрі надходитимуть на рахунки господарств. А ще виділити району лізинговий кредит у сумі 500 мільярдів карбованців.

— Найперше, що селяни чекають від держави, — каже синельниківський голова райдержадміністрації Володимир Альохін, — так це реального захисту вітчизняного продовольчого товаровиробника.

Адже парадокс полягає в тому, що ось виростять у Синельниківському районі більш як торік продукції, а гарантії, що неодмінно збудуть її, катма. Навпаки, зберігається загроза «затоварення».

Нинішня синельниківська програма вичерпується винятково виробництвом. Переробка сільгосппродукції за найсучаснішими технологіями — то буде наступний етап.

— Над усе для нас зараз, — підводить риску Володимир Альохін, — аби повірили, що район береться за справу воістино вирішальну і обов'язково втілить її. Якщо повірять — значить, підтримають. Законодавчо, фінансово, матеріально...

Це означає навіть більше: українське село почне нарешті вертати собі й Україні потенціал сільськогосподарського виробництва. Тож синельниківці пропонують, як зробити це.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровська область.

Власну безпеку ми розглядаємо у нерозривному зв'язку із загальноєвропейською

7—9 червня в Будапешті відбулась конференція голів і президентів парламентів Європи «Парламентаризм, демократія і економічний розвиток». З доповіддю на ній виступив Голова Верховної Ради України О.О.МОРОЗ

Друкуємо текст доповіді.

— Я глибоко вдячний організаторам цього форуму за запрошення делегації Верховної Ради України взяти у ньому участь, за можливість виступити на такому представницькому зібранні.

Українська делегація глибоко переконана в тому, що стабільність в Європі можлива лише за умови об'єднання зусиль національних парламентів і таких авторитетних міжнародних структур, як ОБСЄ, Рада Європи, Європейський Союз, Організація Північноатлантичного Договору, Західноєвропейський Союз та інші. Особливе і принципове значення у цьому контексті має узгодженість і взаємодоповнення дій вищезазначених інститутів з Організацією Об'єднаних Націй і її складовими.

Вважаю позитивною тенденцію, котра в останні роки спостерігається у Європі. Це — рух від «Європи благополучної та інших» до «Європи усіх».

Як держава — член ООН, ОБСЄ і Ради Європи Україна розглядає власну безпеку у нерозривному зв'язку з загальноєвропейською, проводить виважену, послідовну і передбачувану зовнішню політику. Верховна Рада України керується при визначенні пріоритетів Статутом ООН, Паризькою хартією для нової Європи, іншими міжнародними документами, загальновизнаними нормами міжнародного права.

Ми виходимо з того, що Україна є невід'ємною складовою нової архітектури безпеки, і робимо свій внесок у зміцнення фундаменту європейського дому, який закладений на принципах дружби і партнерства, взаємоповаги і рівного права, визнання територіальної цілісності і непорушності кордонів, невтручання у внутрішні справи.

Водночас необхідно підкреслити і той факт, що, розв'язуючи характерні для європейської спільноти проблеми, Україна має і ряд особливостей, що заслуговують на загальну увагу.

По-перше. Україна стала першою у світі державою, яка з власної волі зробила перехід від ядерного до без'ядерного статусу. Українським парламентом ратифікований Договір про стратегічні наступальні озброєння, вирішено питання про приєднання до ДНЯЗ. Без'ядерний статус України заклав прецедент, який має і матиме надзвичайно важливі позитивні наслідки для людства, його майбутнього.

Однак наші ініціативи у галузі ядерного роззброєння мають не тільки політичний, а й економічний та соціальний вимір. Зроблені нашою державою кроки для пониження у світі порога ядерної небезпеки негативно відбились на стабільності системи господарювання, оборонному комплексі, експортних можливостях України. Ми зазнали великих втрат у науково-технічному і технологічному потенціалі, що негативно вплинуло на рівень зайнятості і соціальну захищеність громадян.

І тому ми вправі розраховувати на розуміння і сприяння інших держав світу у вирішенні цих проблем. Хочу підкреслити: ми не просимо допомоги. Ми пропонуємо взаємовигідне співробітництво, яке допоможе у вирішенні проблем інших країн, зокрема, проблеми зайнятості.

По-друге. Україну десять років тому спіткало лихо, якого світ ще не знав. Вибух реактора на Чорнобильській АЕС став тією страшною сурмою, що сповістила про одну з можливих причин загибелі людства від своєї ж діяльності. Наслідки цієї аварії Україна, Білорусь і Російська Федерація долатимуть ще десятки років. Ця особливість знайшла відбиток і у діяльності Верховної Ради України.

Йдеться не лише про реалізацію надзвичайно дорогих і складних технічних проектів. Чорнобиль засвідчив необхідність комплексного підходу у використанні ядерної енергії, розробки цілісної міжнародної програми, яка дозволить не тільки вивести з експлуатації енергоблоки станції, надійно ліквідувати наслідки аварії, але й розробити рекомендації і заходи, щоб не допустити повторення подібної трагедії. Ми виходимо з розуміння того, що європейські держави, допомагаючи Україні, турбуються про майбутнє і своїх народів. Ігнорувати коло цих проблем небезпечно.

Враховуючи довготривалість проблеми і вагомість її вирішення для всієї Європи, на наш погляд, назріла потреба створення спеціального постійного комітету Ради Європи, метою якого могло б бути вивчення причин техногенних катаклізмів і вироблення рекомендацій щодо запобігання їх виникненню. Місцем розміщення такого комітету міг би бути Київ.

Взагалі, розташування нових міжнародних інститутів у країнах Центральної і Східної Європи сприяло б підвищенню їх авторитету, розширенню загальноєвропейського простору і активізації міжпарламентського діалогу.

По-третє. Через своє геополітичне становище, історичні обставини Україна, на відміну від інших країн Центральної і Східної Європи, тривалий час фактично не була суверенною державою. У суспільно-політичній і правовій площині це знаходить відбиток у дефіциті досвіду державотворення, уповільненому становленні і розвитку інститутів та механізмів демократії. З економічної точки зору, у процесі всебічної трансформації суспільства, переходу від адміністративно-централізованої до ринкової економіки Україна зіткнулася з цілим рядом проблем, шляхи вирішення яких не знає жодна держава світу.

Якщо Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина мали, хоч і здеформовану, але цілісну економіку, то республіки Союзу РСР являли собою фрагменти величезної економічної інфраструктури. У випадку України це, з одного боку, означало, що промисловий потенціал забезпечував переважно проміжну ланку єдиного технологічного процесу, а кінцевий продукт вироблявся поза межами України, з другого — високу концентрацію підприємств і виробництв, зорієнтованих на потреби військово-промислового комплексу і життєво залежних від його потреб і замовлень. До того ж, інтенсивно витрачались і значною мірою вичерпувались сировинні запаси і енергоресурси цього регіону, забезпечуючи потреби всього народного господарства СРСР.

З розпадом Радянського Союзу і утворенням незалежних держав Україні дісталася у спадщину частина колишньої єдиної економіки. Ця несамодостатність вимагає не просто переорієнтації чи перепрофілювання, а вирішення на системному рівні макро- і мікроекономічних проблем.

У нинішніх умовах лише власними силами Україні вирішити ці проблеми надзвичайно важко. Ми вдячні парламентам інших країн, які заснували програми сприяння нашій державі, міжнародним організаціям, які реалізують в Україні різнопланові проекти, і сподіваємося на розширення співробітництва у цьому напрямку.

Стабільна демократія і соціально орієнтована ринкова економіка невід'ємні одна від одної.

Проте треба враховувати одну обставину.

Проведення ринкової реформи без створення комплексної системи правового забезпечення ринково-господарських відносин, без вибору оптимальних темпів реформ може привести до соціально-економічної анархії, створює сприятливе середовище для злочинності.

Поради, рекомендації вітчизняних і міжнародних експертів та організацій нерідко вступають у протиріччя з реаліями життя. Формальне, буквальне дотримання вимог, що ставляться іноді перед молодими демократіями, може обернутися поглибленням економічної кризи і соціально-політичною дестабілізацією.

Як свідчить і світовий, і європейський досвід, важливим фактором соціальної стабільності є своєчасне вирішення етнонаціональних проблем. Від цього, зрештою, залежить успішний розвиток будь-якої національно неоднорідної держави. Підтримую в цьому відношенні міркування Філіпа Сегена (голова Національних зборів Франції. — **Ред.**) про глобалізацію європейської політики і проблеми збереження етнокультур.

Сучасна етнонаціональна політика має враховувати історію, особливості національної свідомості, власні історико-культурні традиції народів, національні почуття, ідеали, потреби.

В Україні нагромаджено певний позитивний досвід вирішення етнонаціональних проблем, зокрема в Кримській Автономії. Завдяки виваженій політиці і вчасно прийнятому законодавству у цій сфері нам вдалося уникнути конфліктів на міжнаціональному грунті. Враховувались ці аспекти при розробці нової Конституції України і відповідно Основного Закону Автономної Республіки Крим.

Україна, як відомо, є державою з поліетнічним складом населення. На її території проживають представники понад ста національностей. Найдоцільнішим принципом етнічної політики є рівноправне ставлення держави як до корінного етносу, що дав назву державі, так і до всіх інших етнічних спільнот, всіх національних меншин (це понад 14 млн. чоловік, або 27 відсотків усього населення).

Ми виступаємо за розвиток культури всіх народів України, показуючи світу різноманітність і багатство нашого духовного життя. На сьогодні в Україні діє 18 всеукраїнських і близько 300 регіональних національно-культурних товариств, серед яких російські, єврейські, німецькі, польські, грецькі, вірменські, угорські, чеські, словацькі та інші.

Одним із важливих напрямків етнополітики української держави є відносини з діаспорою, в т.ч. європейською, задоволення етнокультурних потреб вихідців з України (це понад 12 млн. чоловік). Ми вважаємо за необхідне робити все, щоб максимально полегшувати їхні контакти з Україною.

Досвід переконує, що порушення принципу рівності у взаєминах між корінною нацією і меншинами, між самими меншинами призводить до виникнення конфліктних ситуацій.

Конфлікти виникають на етнополітичному грунті, але, як правило, поширюються на інші сфери: економічну, політичну, ідеологічну, релігійну. Вони стають факторами як внутрішньої політики, так і геополітики.

Втручання ззовні, штучне нагнітання міжетнічних проблем, що існують у країнах Східної Європи, їх надмірна політизація часто ведуть до напруження і в міждержавних відносинах.

Історія нас навчила, що спроби силового вирішення етнонаціональних та релігійних проблем не приносять бажаних успіхів, а лише закладають «міни сповільненої дії».

У роки другої світової війни з південних районів України та Криму було депортовано на території теперішніх східних держав близько 700 тисяч кримських татар, німців, греків, болгар, вірмен, а з західних областей України — щонайменше 600 тисяч українців. В цьому регіоні Європи були депортації і в західному напрямку. Методи депортації були такими, що ставили під загрозу етнічне існування цілих народів.

Наприкінці 1991 року були прийняті рішення про повернення депортованих народів в Україну. На 1 лютого 1996 року вже повернулося понад 250 тисяч осіб. Постановою уряду України від 18 березня 1996 року схвалено комплекс першочергових заходів щодо розселення та облаштування депортованих народів Криму на період до 2000 року. Для практичного вирішення цієї важливої справи, за підрахунками, потрібно близько 2 млрд. доларів США. Зрозуміло, що Україна виділити такі кошти протягом кількох наступних років не в змозі. І тут ми розраховуємо на підтримку та участь інших держав європейського співтовариства.

На розвиток етнополітичної ситуації в Україні, як і в усій Європі, значною мірою впливають також міграційні процеси. В останні роки певна частина громадян України виїжджає в розвинуті країни на постійне, тривале чи короткострокове проживання. В Україну, в свою чергу, ринув потік мігрантів та біженців. Більшість — це вихідці з «гарячих точок» СНД та країн Азії, що ускладнює етнічну ситуацію в Україні, вносить напруженість у політичні процеси.

Слід об'єднати зусилля наших країн для зменшення міграційних потоків, поліпшення процедури повернення мігрантів на батьківщину, надання їм певного правового статусу.

Свій посильний внесок у вирішення цих проблем має зробити кожна країна. Україна уже бере участь у врегулюванні міжетнічних конфліктів у республіках колишньої Югославії і готова до подальшого співробітництва у цій сфері, оскільки невчасне розв'язання конфліктів загрожує як національній безпеці окремих країн Європи, так і загальноєвропейській безпеці. Однак це все-таки міжнародна проблема.

Виходячи з необхідності забезпечення безпеки усіх європейських країн, реалій, які виникли з розпадом СРСР та інших держав, вважали б за потрібне розпочати новий процес, подібний Гельсінкському, метою якого б мало бути вироблення механізмів безпеки, адекватних ситуації в Європі і світі XXI століття. Підсумкова нарада на найвищому рівні могла б відбутися у Києві, столиці України — держави, яка, повторюю, вперше в історії людства добровільно здійснила перехід від ядерного до без'ядерного статусу.

У контексті цієї проблеми важливе значення має практичне втілення дискусії щодо поширення НАТО на схід. Поважаючи інтереси тих, хто підтримує цю ідею, хотів би, проте, висловити сумнів. Історія не раз доводила: те, що здається очевидним для багатьох, виявляється на практиці помилковим.

На мій погляд, має право на увагу і дискусію і інша теза — поширення безблокових, без'ядерних зон — на захід і на схід від України як, можливо, більш адекватний Європі XXI століття механізм безпеки і стабільності. Якщо ми живемо не тільки сьогоднішнім днем, а думаємо про майбутнє світу, то альтернативи такій ідеї просто не існує.

Пані Зюсмут (президент бундестагу ФРН. — **Ред.**) торкнулася важливої теми — соціального міжнародного партнерства.

На наш погляд, Україна є оптимальним місцем для відпрацювання шляхів і методів законотворчого і практичного вирішення соціальних проблем. Надзвичайно корисним було б створення спільного Європейського центру, діяльність якого мала б на меті розробку загальної стратегії у цій галузі. Якщо ця ідея знайде підтримку високоповажних парламентів інших держав, Україна готова прийняти штаб-квартиру такого центру.

Учасники нинішнього форуму — сусіди по загальноєвропейському дому. Переконаний, що наша конференція стане вагомим здобутком міжнародного парламентаризму, благородним девізом якого є: «Досвід кожного — спільне надбання». Цей дороговказ є запорукою співпраці парламентів різних країн у їх прагненні до кращого суспільства, у посиленні ролі парламентаризму для зміцнення безпеки і демократії, до кращого майбутнього, на шляху до нової Європи XXI століття.

У номер

● *Чернівці*

Наша пісня, наша «Доля» не вмре, не загине

Сьогодні у приміщенні Чернівецького музично-драматичного театру імені О. Кобилянської урочисто відкрився міжнародний пісенний фестиваль «Доля». Його мета — відкрити для української естради нові імена. До складу журі запрошено Дмитра Гнатюка, Яна Табачника, Віталія і Світлану Білоножків, Миколу Мозгового. На фестивалі також виступатимуть співаки з Румунії, Молдови, Угорщини, гості з української діаспори. Фестиваль почався обрядом буковинського весілля і вихлюпнувся на вулиці міста.

● *Харків*

Мийте, люди, руки з милом

Харківщина нині — один із п'яти регіонів України із найбільш небезпечною епідеміологічною ситуацією. Спеціалісти відзначають, що кількість захворювань на гепатит порівняно з відповідним періодом минулого року в середньому зросла вдвічі і становить майже 3,5 тисячі чоловік. Причини — недотримання населенням правил особистої гігієни, споживання продуктів харчування і води, що не відповідають нормам якості.

● *Донецьк*

Нові розробки на тлі реконструкції

Міжнародна наукова конференція «Металобудівництво-96» зібрала в Донбаській державній академії будівництва й архітектури вчених із більш як двадцяти вузів України, Росії, Словаччини, Прибалтики. Незважаючи на те, що потужності вітчизняних заводів металоконструкцій задіяні лише на одну десяту, перспективні розробки, говорилося на конференції, могли б допомогти вивести галузь із глибокої кризи. І ще одна прикмета часу: зростає попит не на нове будівництво, а на проекти реконструкції старих будівель, що визначило новий напрям розвитку вітчизняної інженерної думки.

● *Луганськ*

Зберемо своє, і сусідам допоможемо

15 зернозбиральних комбайнів «Джон Дір» надійшли із США до Білокуракинського району Луганської області. Вони стануть основою машинно-тракторної станції (МТС), яку тут створюють. Придбаних за рахунок паїв КСП комбайнів вистачить, щоб зібрати зернові культури в усьому районі. Мало того, Білокуракинська МТС має намір під час жнив надати допомогу і сусіднім районам.

● *Луцьк*

Усе під контролем мера

Надзвичайний міський комітет зі стабілізації економічної та політичної ситуації в Луцьку створено за розпорядженням голови Луцької міської Ради Антона Кривицького. Міська влада вдалася до такого заходу через вкрай складний кризовий стан економіки міста, маючи на меті залучити політичні партії і рухи до процесу стабілізації суспільно-політичної ситуації і зниження соціальної напруги. Контроль за виконанням цього розпорядження мер міста залишив за собою.

Нашим чоловікам — імпозантний вигляд

Вітчизняні модельєри не дуже уважні до сильної половини, а надто — до чоловіків солідного віку, які не можуть дозволити собі джинсово-кросовочний стиль. Та й самі чоловіки упродовж десятиліть змирилися із сірокоричневим стандартом і щиро вважали, що костюм вишневого, примірем, кольору може вдягнути хіба що співак або офіціант. Настали нові часи, а відтак зазнали еволюції смаки і запити чоловіків. І сприяв цьому передусім приватний бізнес.

Відоме в Україні та за її межами СП «НТОН», яке шиє і реалізує через торгову мережу жіночий і чоловічий одяг, раз у раз дивує львів'ян своїми новаціями й умінням швидко вловлювати потреби сьогодення. Нещодавно фірма відкрила салон мод, де замовлення виконують уже на четвертий день.

Салон облаштовано за європейськими зразками, які вивчала під час закордонних відряджень директор фірми «НТОН» Зореслава Бережанська. А втім, головне у цьому облаштуванні — відповідний психологічний клімат, завдяки якому клієнт з першої хвилини почуває себе комфортно і втрачає комплекс неповноцінності: мовляв, і зростом не вдався, і фігура далебі не ідеальна, а все ж хочеться мати імпозантний вигляд. Саме такий клієнт несміливо переступив поріг салону в моїй присутності й одразу ж почав вибачатися за свою... нестандартність. «Ніяких проблем», — заспокоїла його старший продавець Наталя М'яснянкіна і запропонувала чоловікові оглянути взірці тканин і костюмів, а тим часом викликала до салону модельєра-стиліста...

Чоловікам зі стандартними фігурами легше: вони можуть придбати готовий костюм, обравши одну із запропонованих моделей на різні смаки і різні вікові категорії. Тканини — від Чернігівського камвольно-суконного комбінату або ж імпортні. До костюма можна замовити ще кілька пар штанів, придбати фірмову сорочку, а відтак комбінувати різні ансамблі.

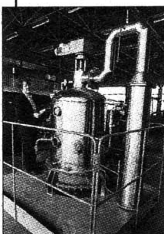
Створення аналогічного жіночого салону — попереду, а поки що для прекрасної половини готові моделі від «НТОНу».

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

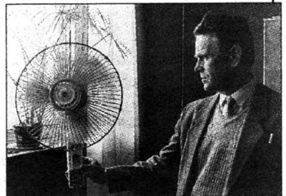
Конверсія

Головне — вчасно зорієнтуватися

Черкаський приладобудівний завод — одне з відносно молодих підприємств ВПК. До 1992 року тут виробляли спеціальну радіоапаратуру та прилади військового призначення і лише 10 відсотків потужностей заводу використовувалося для виробництва товарів широкого вжитку.

Та конверсія змусила поміняти пріоритети. Останніми роками приладобудівники налагодили виробництво 35 зразків побутової техніки, обладнання для переробних підприємств харчової промисловості, а також сівалок та картоплесаджалок для фермерських господарств. Крім того, черкащани освоїли годинник-радіоприймач, лічильники води та газу, вентилятори, електродрилі, шліфувальну машину. Таким чином, 85 відсотків потужностей задіяно за конверсійною програмою. Через кілька років завод зустріне своє двадцятиріччя і, певно, «у добрій формі» як у технічному, так і у виробничому плані.

На знімках: вакуумна випарна установка, що виготовляє джеми, соуси, майонези; головний конструктор Петро Сіренький демонструє вітчизняний вентилятор, не гірший за імпортний.

Фото Бориса ДВОРНОГО (Укрінформ).

Контракти

Кому — бруківка з базальту, а кому — асфальт

Підприємство «Луцькавтодор» ремонтує та упорядковує дороги, автошляхи. Інакше кажучи, латає вибоїни, ями, яких на наших дорогах сила-силенна.

Останнім часом до роботи «Луцькавтодору» придивляються навіть іноземні фірми.

— Гроші, які заробляли, ми вкладали у виробництво, – розповідає директор підприємства Юрій Ольхович. – Закупили за кордоном новітні машини для ремонту доріг, для виготовлення бетонних покриттів, які в Україні практично не виготовляли. На нещодавно встановленій німецькій лінії з виробництва елементів упорядкування випускаємо щозміни 700 квадратних метрів фігурних плит, призначених для покриття доріг, скверів, площ. Причому різноманітних малюнків, кольорів. А на спеціальному імпортному пресі видаємо 500 погонних метрів високоякісних бордюрів. Усі ці дорожні елементи можна побачити нині на Волині.

Крім того, у підприємства «Луцькавтодор» є ще одна прибуткова точка. Колектив експлуатує Рафалівський кар'єр з виробництва базальтового щебеню, що на Рівненщині. Нещодавно уклали з польськими фірмами контракт на постачання 200 тисяч тонн щебеню. Також представники фірм з Німеччини та Швеції ведуть переговори щодо постачання натурального каменю для бруківок.

— Будуть за кордоном міцні бруківки з базальту, а у нас — простим асфальтом укриті, — пожалкував Юрій Васильович. — А що робити, коли потрібні гроші, людям треба щомісяця видавати зарплату. Хоч і ремонтуємо у Луцьку дороги, але нам за це не платять. Та жити треба, думати про майбутнє. Ось і радіємо, що їдуть до нас німці, поляки та шведи.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Спорт

Дві «пробоїни» в російському кораблі зробив нестримний П'єр Луїджі Казірагі

Футбол. Чемпіонат Європи. Група С. Ліверпуль. **Італія — Росія. 2:1.** 1:0 Казірагі, 5, 1:1 Цимбалар, 21, 2:1 Казірагі, 52.

Група D. Ноттінгем. **Туреччина — Хорватія. 0:1.** Влаович, 86.

Позавчора на футбольних полях Англії завершився перший тур ігор у підгрупах фінальної частини чемпіонату Європи. Головна увага була до ліверпульського поєдинку в групі С, яку жартома називають «групою смерті». Вона, безумовно, найсильніша за складом серед решти.

У дебюті зустрічі гравці «Скуадри адзурри» та команди Росії провели ретельну розвідку захисних порядків одне одного. Але дуже швидко італійці домоглися успіху. Далеким ударом у ціль влучив П'єр Луїджі Казірагі, який у підсумку зробив дві «пробоїни» в російському футбольному кораблі.

У першому випадку воротар росіян, досвідчений Станіслав Черчесов, мабуть, подумав, що м'яч пролетить повз ворота, і не доклав жодних зусиль, щоб зупинити його.

Отже, початок для Росії був не з приємних. Однак слід віддати належне цій збірній. Вона не знітилася, а навпаки, додала у швидкості і посунула на позиції біло-голубих. Ці намагання невдовзі принесли успіх. Ілля Цимбалар, пробивши зблизька, примусив капітулювати голкіпера Анджело Перуцці.

Далі на полі стало дещо нудно. Обидві команди перепасовували м'яч. Причому, спостерігався дрібний фол. У ці хвилини і на початку другого тайму італійці дуже майстерно застосовували штучне положення «поза грою».

Другий гол вони забили після швидкого прориву Казірагі. І надалі Італія чудово діяла в захисті і напрочуд активно в нападі. Її перевага незаперечна.

Олег Романцев за 15 хвилин до завершення матчу випустив на поле Ігоря Добровольського, який протягом восьми останніх місяців узагалі ні за кого не грав. Тому його поява істотно на перебіг боротьби не вплинула.

А італійці дали можливість відпочити героєві матчу Казірагі, помінявши його на сивочубого Фабріціо Раванеллі, який одразу створив кілька небезпечних моментів. Але м'ячів у воротах глядачі більше не побачили. Перемога Італії.

Після цього матчу різко зросли ставки на італійську збірну. Англійські букмекери розцінюють шанси італійців на перемогу як сім до двох. Але фаворитом усе ж залишається збірна Німеччини. А на росіян попит доволі скромний. Тепер їхні шанси різко знизилися і оцінюються як вісімдесят до одного...

Іван ОЗЕРЧУК.

Щеплення від «хвороби на нечисту руку»

ШКВАЛ телефонних дзвінків після виходу статті в газеті — рідкість. Читачі спокійно сприймають найпалкіші виступи. Правда, якщо журналіст не пише на медичні теми: тоді вже увага вдячних шанувальників забезпечена. Нещодавно перевірила це на власному досвіді після публікації матеріалу про відкриття в Києві українсько-кубинського центру «Либідь-Інтер» з лікування вітиліго...

Телефонували з усіх кінців України. Спочатку я щоразу справно розшукувала візитку, а потім картка і не знадобилася: координати генерального директора центру Василя Стрілецького знала вже напам'ять.

Десятки людей тільки через нашу газету звернулися до цього медичного закладу. Але минуло кілька місяців, і там почали відбуватися дивні події. Єдиний в Україні центр з лікування вітиліго «Либідь-Інтер» раптом закривають. А його директор пан Стрілецький, який ще донедавна був переконаним прихильником кубинської медицини, у своїх інтерв'ю починає розповідати про неефективність її методів лікування.

У посольстві Республіки Куба в Україні з'ясувала: діяльність спільного підприємства «Либідь-Інтер» будувалася таким чином, що кубинська сторона постачала до Києва ліки проти вітиліго (мелагенін), а українці вже реалізували їх у своєму центрі за вищими цінами. Перші 70 тисяч упаковок не менш як десять доларів кожний розійшлися швидко, і результати лікування особливих нарікань у пацієнтів не викликали.

«Либідь-Інтер» запросив другу партію мелагеніну. Але отримав відмову, оскільки ще й досі не розрахувався за першу. Та й узагалі кубинських партнерів цікавило, куди поділися 700 тисяч доларів, уторговані за ліки?

Такої відповіді пан Стрілецький їм, звичайно, не дав...

Свого часу Василь Іванович любив повторювати: «Дружіть із журналістами: вони можуть і розтоптати, і піднести». Тому його «радіорозповідь» — чудово розрахований крок: інтерв'ю про неефективність мелагеніну прозвучало по українському радіо.

А от для кубинців це стало справжнім ударом. Їхні ліки, розповсюджені по всьому світові, раптом визнає неефективними людина без будь-якої медичної освіти. І говорить про це на державному радіоканалі, що кубинці можуть сприйняти тільки як державну позицію. У посольстві зізналися, що скандал навколо «Либідь-Інтер» не вийшов би за межі одного підприємства, якби пан Стрілецький не дискредитував кубинські досягнення в медицині.

А так це вже стало справою майже політичною. Сам Надзвичайний та Повноважний Посол Республіки Куба в Україні Серхіо Лопес Бріель навідався до цього закладу з метою перевірити результати лікування вітиліго кубинським «неефективним» мелагеніном. І, звичайно, не знайшов у комп'ютері «Либідь-Інтер» жодних даних. «Їх витер із пам'яті вірус», — пояснили послу. Але хто був цей «комп'ютерний вірус», а також і знищував значної частини паперових карток?.. Відтепер про результати лікування можна говорити все, підкріплюючи слова свідченнями тих пацієнтів, котрі не одужали.

Посольство запросило до Києва відомого на острові фахівця з вітиліго. На прес-конференції він розповів про мелагенін докладніше, зазначивши, що справді ці ліки не забезпечують одужання абсолютно всіх пацієнтів. Більш реальна цифра — 84 відсотки вилікуваних. Отже певній кількості людей мелагенін дійсно не допоміг, і цим скористався Стрілецький.

Але залишимо у спокої відсотки. Куди ж зникли гроші? Хіба можна вважати простим збігом обставин те, що лише після продажу останнього флакона мелагеніну директор центру раптом, замість оплати рахунків, порушує питання про низьку ефективність реалізованих ліків?

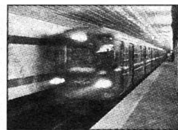
Відповіді дасть уже суд. А журналісти поки сперечаються щодо висновків. Дехто співчуває невиліковним, хтось бачить у скандалі політичний резонанс, а деякі навіть підозрюють у причетності мафію. Але річ не в цьому. Кубинці мали до України велику довіру. Саме тому їм вистачило лише рекомендації Чорнобильського фонду, аби призначити на посаду директора нефахівця. Наші давні зарубіжні партнери переконані, що на діяльності державного значення — співробітництво з Кубою у галузі медицини — не можна «нагріти руки». Як бачимо, в українців думка інша. І подібні махінації будуть доти, доки наша держава не змінить свого ставлення до медичних та благодійних організацій.

Надія БЕДРИЧУК.

Хроніка. Факти. Події

● Москва

Терор у метро...

Троє людей загинули, вісім поранені, в тому числі п'ятеро — важко, внаслідок вибуху в московському метро. Трагедія сталася в четвертому вагоні поїзда, що слідував від станції «Тульська» у бік «Нагатінської». Вибухова хвиля була настільки потужною, що шибки вилетіли навіть у сусідніх вагонах, почалося сильне задимлення. Слідчі органи переконані, що це терористичний акт, причини якого поки не з'ясовані.

● Мінськ

... І в дитячому садку

Установлено особу убитого терориста, який захопив у заручники майже десятеро дітей і вихователька дитячого садку. З'ясувалося, що вибуховим пристроєм загрожував хронічний алкоголік, який свого часу лікувався у психіатричній лікарні. Операцією із знешкодження злочинця, в ході якої ніхто із заручників не постраждав, керував сам президент Білорусії Олександр Лукашенко. Воно і зрозуміло: подібних пригод у країні ще не траплялося.

● Вашингтон

Економте!

На 51 мільйон доларів скоротила допомогу колишнім радянським республікам палата представників конгресу США. Законодавці прийняли законопроект про іноземну допомогу на 1997 фінансовий рік у розмірі 11,9 мільярда доларів, згідно з яким новим незалежним державам виділяється загальною кількістю 590 мільйонів доларів. Приблизно таку ж суму передбачається виділити на фінансування міжнародних програм у галузі дитячої охорони здоров'я, вакцинації та допомоги біженцям.

● Осло

Обмежуйте себе. В усіх видах озброєнь

На невизначений час відкладено підписання угоди з обмеження та контролю над озброєнням на території колишньої Югославії, яке повинно було відбутися в Осло. Представники Боснії та Герцеговини, Сербської Республіки, Хорватії, мусульмано-хорватської Федерації та Югославії, що прибули до норвезької столиці з метою підписання документу, продовжуватимуть тут переговори.

● Рабат

Втрати є. А що придбано?

У ході озброєного протистояння між алжирською владою та релігійними екстремістами лише за період 1994—1995 років загинули майже 6,5 тисячі чоловік. Серед загиблих — понад 5 тисяч бойовиків озброєних угруповань ісламістів, а також 1,4 тисячі цивільних осіб, в тому числі 300 жінок. Ці дані наведено в офіційній інформації уряду Алжиру.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

Репліка

Виганяють «Комсомолку». Через Солженіцина

НАСТУПНОГО тижня в суді Алмати розглядатимуть позов проти московської газети «Комсомольская правда». Предметом роздратування казахстанців стала публікація під заголовком «Розмови з Олександром Солженіциним».

Відомий письменник у своїх прагненнях «облаштувати Росію» добрався і до Казахстану. Мабуть, прокуратура не зрозуміла добрих намірів Солженіцина, оскільки розцінила його пропозиції як «заклик до насильницької зміни існуючого ладу». У разі програного процесу «Комсомолка» не зможе перетнути такі прозорі російсько-казахстанські кордони.

Регулярно публікуючи шовіністичні заяви Солженіцина, газета презентує їх як «особисту позицію». Алмати вперше спробувала осадити журналістів. Але якщо інші держави СНД візьмуть цей досвід на замітку, «Комсомолка» ризикує стати регіональним виданням.

На троні

Головною традицією скандинавських монархів залишається простота. Пиха їм не личить, вважає норвезький король Гаральд V. І в цьому його підтримують королева Соня, принцеса Марта Луїза та спадкоємний принц Хокон Магнус (на знімку).

Немає нічого поганого в тому, щоб, скинувши парадний одяг, податися з родиною у ліс або вигуляти собаку. Так роблять прості норвежці і такої поведінки вони вимагають від своїх монархів. Трава — непоганий трон для короля, бо «підносить» його авторитет ще вище.

На Балканах стане спокійніше

Сьогодні в італійському місті Флоренція розпочинається дводенна Середньострокова оглядова конференція з виконання мирної угоди щодо Боснії та Герцеговини. В ній братиме участь українська делегація на чолі з міністром закордонних справ Геннадієм Удовенком.

На флорентійську нараду держава отримала запрошення як активний учасник мирного процесу на терені колишньої Югославії та як країна—член Ради з імплементації мирної угоди, зазначалося на брифінгу в МЗС України. Конференція є продовженням низки подібних міжнародних заходів у Лондоні, Парижі, Бонні, Брюсселі.

Головну увагу цього разу буде приділено вже не військовим, а цивільним проблемам на Балканах. Мир у колишній Югославії потрібно закріпити «економічно», подбати про нормальні умови проживання та роботи людей. Україна, як всі інші учасники конференції, готова надати в цьому питанні практичну допомогу.

Про кого говорять

Умови — наші

РЕЗУЛЬТАТИ виборів в Ізраїлі, без перебільшення, здивували весь світ і половину країни. Чому лише одну половину? Тому що інша вірила в успіх свого кандидата — Біньяміна Netаньяху.

Доля часто жартує з майбутніми прем'єр-міністрами. Саме так сталося і цього разу. Лідер блоку правих партій «Лікуд» Біньямін Нетаньяху, згідно з опитуваннями, до останнього дня відставав від основного суперника — глави партії Праці Шимона Переса. І, як свідчать результати підрахунку голосів, здобув перемогу лише завдяки кільком десятим відсотка.

Наріжним каменем передвиборчої боротьби було «одвічне питання» про Єрусалим. Прихильники нинішнього прем'єр-міністра хоча й виступають за мирне врегулювання проблем на Близькому Сході, однак вони категорично проти створення палестинської держави зі столицею в Єрусалимі. Біньямін Нетаньяху одразу після виборів заявив, що готовий продовжити переговори з арабськими сусідами, але тільки на своїх умовах.

Коментуючи позицію глави ізраїльського уряду, Білл Клінтон сказав: «Вибори показали, що більшість населення цієї країни прагне миру, але хоче також і безпеки». Важкий шлях урегулювання конфлікту, що ним швидко просувався Іцхак Рабин і невпевнено ступав Шимон Перес, не виправдав себе в очах ізраїльтян. Біньямін Нетаньяху обіцяє їм вулиці без пострілів і прогулянки без страху. А це чи не найголовніше бажання ізраїльтян за останні десятиліття.

Петро ОСАДЧУК, народний депутат України

ВІЖКИ ВІДПУЩЕНО. АЛЕ ДЛЯ КОГО?

Українська книга в контексті державотворення

«Книга життєздатна лише в тому разі, якщо дух її націлений у майбутнє», — писав Бальзак, знаючи краще за нас, що в кожну справжню книгу вкладене не тільки людське життя, а й уся людська комедія нашого буття.

Теперішні болючі проблеми розвитку української культури, зокрема книговидання, цілком вписуються в широкий спектр проблем перехідного періоду, що супроводжується гострою кризою економіки і фінансової системи, невипадково важким податковим пресом, дорожнечею на папір і поліграфію. Важкий стан книговидання поглиблюється кризою політичною і суспільно-психологічною, домінуючими в людській свідомості стереотипами минулої тоталітарної системи, що й надалі впливають на формування соціально-культурних, політичних орієнтацій в українському суспільстві, розшарпаному боротьбою «учорашніх» і «сьогоднішніх». Внаслідок до виборних органів у державі, на чільні посади в системі виконавчої влади потрапляють люди, які не зорієнтовані на захист духовних надбань українського народу або й ладні їх знехтувати чи навіть розтоптати. Вони гальмують процес позитивних перетворень.

У незалежній Україні досі не створено необхідної правової бази для книговидання як сфери економіки і культури, що має регулювати цивілізований ринок друкованої продукції.

У недалекому минулому, де культура була складовою ідеології, регулювання у сфері книговидання здійснювалося, виходячи з суто політичних міркувань. Нині постала потреба через законодавчі важелі поставити державний заслін каламутному потокові «маскультури», насиченому пропагандою насильства, людиноненависництва й порнографії. Давно час! Адже закон про видавничу справу міг бути прийнятий ще півтора року тому, але...

Чому ж його не прийняли, незважаючи на те, що Голова ВР України О. Мороз після обговорення законопроекту тричі ставив його на голосування і просив зал проголосувати за прийняття у першому читанні? Тому, що в законопроекті були визначені пріоритети саме української книжки, витісненої в незалежній Україні російською книжкою на задвірки процесу примноження і засвоєння культури. На тому пам'ятному для мене засіданні, де мені випало виступати із співдоповіддю слідом за основним доповідачем Ю. Дяченком, тодішнім головою Держкомпреси України, спочатку в залі парламенту складалася сприятлива обстановка. Та ось під кінець дискусії на трибуну один за одним піднімаються депутати В. Алексєєв і Г. Угаров (від Харківської і Запорізької областей) — і все перевертають з ніг на голову: мовляв, в Україні пишуть книжки не тільки українською мовою, законопроект дискримінаційний щодо російськомовного населення і т. ін. Лемент і гамір у залі, такий звичний для малокультурних аудиторій, закінчився неприйняттям важливого закону, що міг би зіграти державотворчу роль у сфері відродження національної самосвідомості, яку впродовж десятиліть україножери затоптували в траву забуття. Отож, якби в залі умовно українського парламенту сиділи інші люди, ближчі до духовної спадщини Т. Шевченка, І. Франка і Лесі України, то конче потрібний правовий акт для порятунку вмираючого українського книговидання було б прийнято.

Звичайно, занепад книговидавничої справи має в основі серйозні економічні причини перехідного періоду від старої збанкрутілої системи до ринкових відносин, що складаються важко і стихійно, поза правовим полем і без регулюючої ролі державно-управлінських структур.

Відомо, що в Україні до 1990 року було 27 видавництв, а за станом на 1994 рік їх стало близько 750. З них підпорядковувалися Держкомпреси (нині — Мінпресінформ) тільки 24 книжкових та 17 газетно-журнальних видавництв, 128 — різним міністерствам і відомствам, 28 — місцевим органам самоврядування, 76 — громадським та релігійним організаціям, близько 400 — то приватні видавництва. Скільки з них українських — невідомо. Хоча мізерна кількість українських книжок на книжковому ринку дає уявлення про те, яку продукцію тиражує більшість тих видавництв.

Нема цензури. Свобода слова. Здавалося б, нарешті у вільній Україні почнеться розвиток книговидавничої справи з відміною надцентралізації, державноднопартійного диктату, підемо вгору за умов різних форм власності і підпорядкування, діятиме єдиний регулятор — ринковий попит. А спостерігається навіть дещо протилежне. Почав переважати комерційний, чистоганний інтерес, далекий від української культури і культури взагалі.

Державні мужі були спохопилися. Указом Президента України від 28 лютого 1995 року схвалено «Державну програму розвитку книговидання і преси на період до 2000 року», в якій зокрема сказано: «Видавнича справа являє собою триєдиний технологічний комплекс, до якого входять редакційно-видавничі структури, поліграфічна промисловість, мережа книгорозповсюдження, а також організації, що здійснюють підготовку кадрів, наукове та матеріально-технічне забезпечення, зберігання, державну бібліографію і статистику творів друку». Ця прекрасна концептуальна засада про видавничу справу як триєдиний технологічний комплекс потрапила до указу в той час, коли в житті такого комплексу фактично вже не було. Особливо в частині, що стосується мережі книгорозповсюдження. Вона занепала. Не без сприяння колишніх керівників Держкомпреси і завдяки указу Президента України від 5 березня 1992 року про ліквідацію обласних книготорговельних об'єднань і об'єднання «Укркнига» та комерціалізацію державного книгорозповсюдження. Спритні ділки розтягнули по комерційних бункерах розгалужену систему Укркниготоргу. Полиці у крамницях, де красувалися книжки, заповнилися жіночими ліфчиками й колготками, комп'ютерами, ефектними пляшками з іноземними напоями, іншим новомодним крамом. Шлях української книжки до читача було перерубано одним розчерком чиновницького пера, що було й залишається націленим на дармову поживу. Вулиці, підземні переходи у містах, вільні площі біля ескалаторів і ходів-виходів станцій метро, як саранча, обліпили пістряві книжки відьомсько-сексуального, детективно-мемуарного, шовіністично-профашистського змісту, що жодним гороскопом ще кілька років тому не передбачалось. У тихому просторі українського книговидання стався комерційний вибух, під руїнами якого опинилися видавництва державні і творчих спілок разом з тисячами своїх авторів, що миттєво стали безробітними. Межа розумової малозабезпеченості політиків і державних службовців випхала літераторів і митців, які активно співпрацювали з українськими видавництвами, за межу матеріальної малозабезпеченості.

Оскільки більшість із згаданих 750 видавництв приватні, так само як і значна кількість газет і журналів, «підприємств оперативної поліграфії» та ніким не облікована кількість вуличних книжкових лотків, то всі вони й гадки не мають, що «входять до триєдиного комплексу», — зазначено в аналітичному огляді за 1995 рік Українського центру культурних досліджень та Інституту культурної політики. Усі вони не зобов'язані й не збираються виконувати вказівки формальних керівників цього «комплексу». І з другого боку, керівники державних інституцій часто жодними іншими інструментами впливу на ситуацію, крім вказівок, не володіють... Тим часом перехід до ринкових відносин давно проголошено, віжки відпущено, і коні мчать галопом, невідомо куди, тільки б не в прірву.

Не володіють «інструментом впливу» держуправлінці, не годні ним володіти, коли обіцяне у згаданій «Державній програмі...» наукове та матеріально-технічне забезпечення видавництв — і державних, і приватних — ними не забезпечуються. В Україну завозять 85 відсотків паперу, 100 — поліграфічних фарб до загальної книговидавничої потреби, а ціни на все це зростають. Зокрема, торік ціни на офсетний папір зросли вдвічі порівняно з 1993 роком. Хто вишукує кошти, «дістає» необхідні матеріали за межами України і хто платить за них? Самі видавці. Тому державні видавництва, ставши за таких економічних умов незалежними від держави, неспроможні здійснювати державну політику в галузі українського книговидання. Тим паче за відсутності нормальної правової бази. Мало того. Вони можуть загинути, коли дбатимуть лише про національну культуру, бо не витримають на книжковому ринку конкуренції з лицарями видавничої комерції в ім'я чистогану.

Очевидно, що статистика радянської доби і в роки незалежності, спираючись на дещо відмінну методику, не дає нині однозначної картини стану українського книговидання, хоча спостерігається очевидна тенденція до зменшення україномовних видань, особливо художньої літератури. За даними Українського центру культурних досліджень, в Україні 1970 року виходило в світ книжок понад 8 тисяч назв, з них 95 відсотків — українською мовою; 1989 року — 8 тисяч 450 назв, з них 95 відсотків — українською мовою; 1993 року — понад 5 тисяч назв, з них 37 відсотків — українською мовою. Дані Мінпресінформу, створеного на руїнах Держкомпреси, хоч як дивно, оптимістичніші порівняно з початком 90-х років. Питома вага україномовних видань, у загальній кількості випущених в 1993—94-95 роках, становить відповідно — 41,5, 43,8 і 47,1 відсотка. Певно, що треба зважити і на таке. Якщо раніше виходило друком чимало творів класиків марксизму-ленінізму, тогочасних республіканських і обласних «вождів», численних пропагандистських брошурок партійно-комсомольського спрямування, то в останні роки маємо багато раніше заборонених україномовних книжок з історії, філософії, політології, художньої літератури. Отже, помітно зменшилася питома вага тих українських книжок, які були невід'ємною складовою панівної ідеології, незалежно від жанру й мови.

І все-таки українська книжка потерпає. Сучасні автори бідують. Згорнуто кілька великих видавничих програм, уже розпочаті видання українських класиків. Щодо цього чи не найдивніше складається доля «Державної програми...» Наприкінці минулого року Президія Кабміну на звіт Мінпресінформу прийняла постанову, в якій зафіксовано давно очікуване: «Установити, що з 1996 р. випуск соціально значущих видань... здійснюється за єдиною Національною програмою, яка щорічно формується і реалізується Міністерством у справах преси та інформації як державним замовником на підставі обгрунтованих заявок і пропозицій заінтересованих міністерств, відомств, наукових установ, творчих спілок та інших громадських організацій.

Міністерству економіки та Міністерству фінансів вирішити питання про зосередження в Міністерстві у справах преси та інформації бюджетних коштів на випуск соціально значущих видань за державним контрактом».

«Крига скресла, панове присяжні засідателі!» — як сказав би герой відомого сатиричного роману. Нарешті тим, хто «замовляє музику» і відповідає за неї, дозволили платити. Однак гроші надали тільки на папері. Річ у тім, що в період формування державного бюджету на 1996 рік Мінпресінформ звернувся до Кабміну з листом, суть якого зводилася до такого: виконувати «Державну програму» заважає відомчий підхід у розподілі коштів з державного бюд-

жету на книговидання. Розпорошення коштів спричиняє дезінтеграційні процеси, «розмивання» державної політики у цій важливій справі. Міністерство фактично позбавлене можливостей протистояти цим негативним тенденціям, тому що, наприклад, із загальної суми коштів, передбачених бюджетом на випуск друкованих неперіодичних видань за державним контрактом, у розпорядження Мінпресінформу 1995 року було надано менш як один відсоток (0,85). Тим часом у функціональному підпорядкуванні міністерства перебувають основні потужності видавничо-поліграфічного комплексу країни. Аргументація залізна. Комісія з питань культури і духовності ВР України також висловилася за те, щоб зосередити бюджетні кошти на випуск суспільно необхідних видань за державним контрактом у Мінпресінформі, який разом з підпорядкованими йому видавничо-поліграфічними підрозділами готовий нести пряму відповідальність за виконання Державної програми України в галузі книговидання. Цю проблему двічі порушували на пленарних засіданнях під час обговорення в парламенті бюджету на 1996 рік. Але головні архітектори розподілу коштів у Кабміні крапку над «і» у цій очевидній справі так і не поставили. Чому?

Окремим рядком у бюджеті на 1996 рік записано кругленьку суму на книговидання за державним контрактом. А хто «замовлятиме музику» через фінансові важелі, реально координуватиме виконання єдиної Національної програми і відповідатиме за витрачені кошти, невідомо. Чи Мінпресінформ, що покликаний грудневою постановою Кабміну бути головним її виконавцем? Чи, як і раніше, Міносвіти та ряд інших відомств, тобто всі й ніхто конкретно? Що створювало й може надалі створювати чиновнику умови для безконтрольного використання державних коштів не за призначенням, прирощуючи собі вигоду в комерційних видавничих і позавидавничих структурах. Дива та й годі! Кабмін не виконує рішення... Кабміну, беручи участь у формуванні держбюджету.

А може, Кабмін тут ні до чого? Може, все багато простіше? У системі книговидання й поліграфії давно створено при державних малі підприємства, куди відомчі начальники й начальнички навчилися за останні роки перекачувати кошти й ресурси, на чому гріють руки і «старі бюрократи», і «нові українці». Демократія ж бо! Вільна економіка на першій стадії «дикого» ринку! Завдяки такому довільному розумінню вільного господарювання (за державний кошт!), внаслідок відомчої розпорошеності державних коштів на книговидання працюють упівсили, учвертьсили завантаженості високопрофесіональні колективи таких видавництв, як «Український письменник», «Дніпро», «Веселка», «Мистецтво», «Музична Україна», а у видавництвах «Дніпро» (Київ), «Маяк» (Одеса), «Січ» (Дніпропетровськ) та інших наприкінці березня поточного року вже не було чим платити заробітну плату видавцям, за оренду приміщень, електроенергію та всі інші комунальні послуги. Тоді як окремі видавці, обласкані щедрими держзамовленнями, будують на власний розсуд ринкові відносини з іншими структурами і не пропускають престижних міжнародних виставок, куди доводиться літати не на безплатних килимах-самольотах. І так триватиме доти, допоки у державних коштів, спрямованих на випуск соціально важливих видань за державним контрактом, не буде єдиного господаря-розпорядника. Ним має стати не хто інший, як Мінпресінформ, певна річ, під контролем Мінфіну, Мінекономіки й податкової інспекції.

Який же вихід із глухого кута, що утворився? Підготовлено в новому варіанті законопроект «Про видавничу справу». Він має врахувати особливості перехідного періоду, в якому живемо: важку спадщину минулого, деформації мало не в усіх сферах людської діяльності, несформованість демократичних інститутів у державі, яку будуємо, аморфність владних структур, інспіровану ззовні боротьбу між прихильниками і супротивниками розбудови Української незалежної держави. Врахувати широке використання в цій боротьбі преси й книговидання, що витісняють українське слово на задвірки державних установ, шкільництва й культури в усіх її виявах. Чутки про те, що війна ідей закінчилася, перебільшені. Вони вигідні тим, хто хоче приспати українське суспільство й реанімувати старі ідеї, щоб зупинити процес національного й духовного пробудження українського народу. Принагідно варто згадати давні, але й нині насущні слова Франкліна Рузвельта: «Війну ідей так само не можна виграти без книг, як морську війну — без кораблів». У нас подвійне ускладнення: шовіністи хочуть відняти і кораблі на Чорному морі, і українську книжку в широкого читача.

Підготовлено законопроект на рівні європейських стандартів. Але ж стан нашої економіки й суспільної свідомості поки що далекий від паризьких і берлінських аналогів. Це так чи інак має бути враховано в законі про видавничу справу, який мусить зафіксувати, що книговидання — складова процесу розбудови держави. Закон має встановити, що видавнича діяльність — не прохідний двір, не сфера легкої наживи. Право на видавничу діяльність в умовах переходу від тоталітарної системи до демократичної має бути регламентоване на користь відродження пригноблюваної упродовж століть української культури, соціальної і національної справедливості для українського народу, усіх національностей, що проживають в Україні, вважають її своєю Батьківщиною і бажають добра всім громадянам нашої молодої держави. Свобода випуску антиукраїнських газет і книжок — це не свобода слова, а відкрита підтримка тих сил, що нищили раніше й далі хочуть нищити українську націю і нашу національну культуру, прагнуть здемонтувати нашу державну незалежність. Проти такої «свободи», як і проти недавніх травневих закликів до повалення державної влади в Україні, можна і треба протистояти на державному рівні правовими засобами і санкціями.

Засилля антилітератури на книжковому ринку є не тільки наслідком економічної кризи і багатьох вище окреслених причин. Не меншою мірою, ніж астрономічні ціни на папір та поліграфічні послуги, позначається відсутність чітко визначеної державної політики у видавничій справі та книжковій торгівлі, де переважає привозна, неоподаткована продукція. Заінтересовані у виданні й поширенні української книжки видавці справедливо нарікають, що після непосильного оподаткування найболючіші проблеми, з якими вони стикаються у практичній діяльності, — це зруйнована мережа книжкової торгівлі, нестерпні умови, що склалися у комплектуванні бібколекторів та їх взаєморозрахунки з видавцями. Найголовніше: видавництво з його матеріально-технічною базою, поліграфічне підприємство і книготорг мають стати єдиним комплексом, що аж ніяк не суперечить справі створення й розвитку кооперативних, комерційних та інших підприємств книжкової торгівлі.

Маємо всі підстави в сенсі державної підтримки українського книговидання використати досвід багатьох цивілізованих країн, де національну книгу підтримують пільговим оподаткуванням, а в Сполучених Штатах Америки застосовують систему дотування видань художньої літератури. Тим більше, не гріх нам піти за прикладом своїх близьких сусідів-росіян з їх податковим, митним, валютним та іншим державним регулюванням у книговидавничій справі. Книга як духовна опора культури і в цілому держави не може бути покинута напризволяще. Хто цього не розуміє, той, певно, думає, що повноцінне життя починається з наповненого гаманця, тоді як воно починається з наповненої душі.

Уже кілька років ведуться розмови, що парламент має створити оптимальну систему оподаткування в державі. Але тут не можна йти шляхом створення універсального закону, за яким податковий інспектор однаково порядкуватиме і в комерційній крамниці, і в храмі людського духу. Ісус Христос вигнав торгашів із Храму. І ми їх туди не пустимо!

Коли ж у нас з'явиться право на компенсацію репресованим не з політичних мотивів?

«Кожен, хто був жертвою незаконного арешту чи утримування під вартою, має право на компенсацію...»

(Зі статті 9 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права)

Раїса Карпук на початку сімдесятих років, працюючи інженером-аналізатором Київського відділення Південно-Західної залізниці, вступила у затяжний конфлікт з адміністрацією відділення. Наслідок цього конфлікту — звільнення з роботи і виселення з гуртожитку. Виборюючи свої права і підробляючи випадковими заробітками, у січні 1972 р. вона опинилася в Одесі, де була затримана міліцією і звинувачена у «замаху на спекуляцію товарами на загальну суму 213 крб. 20 коп.».

Від цього звинувачення, за словами Карпук, міліція вже наступного дня після бесіди з народним суддею відмовилася і з миром відпустила її додому. Згодом їй вдалося повернути собі роботу і місце у гуртожитку. Та раптом більш ніж через рік, 27 квітня 1973 р., Приморський райнарсуд м. Одеси засудив її за ст. ст.17, 154 КК УРСР до одного року позбавлення волі умовно, із залученням до праці у місцях, визначених органами внутрішніх справ. Ухвалою касаційної інстанції вирок було залишено без змін. Через два дні після винесення зазначеної ухвали Карпук у черговий раз звільняють у зв'язку із засудженням до виправних робіт не за місцем постійної роботи.

Надалі події набрали несподіваного повороту. У листопаді 1973 р. вирок і ухвалу касаційної інстанції скасовують, а справу направляють на дослідування. Після повторного розгляду справи за відсутності Карпук Приморський райнарсуд Одеси 31 липня 1974 р. прийняв ухвалу про застосування до неї примусових заходів медичного характеру з направленням до психіатричної лікарні загального типу. Ухвалою цього ж суду від 14 травня 1975 р. примусове лікування замінюють лікуванням на загальних підставах у психіатричній лікарні такого самого типу. Відтоді аж до 1986 р. Карпук із невеликими перервами постійно перебувала на лікуванні в різних психіатричних лікарнях.

Лише у 1989—1990 рр. їй вдалося пройти ретельне психіатричне обстеження, за яким 21 вересня 1990 р. було категорично підтверджено, що Карпук хронічним психічним захворюванням не страждає і не страждала раніше.

Завдяки наполегливій боротьбі Раїси Тадеївни Карпук за свої права з'явилася постанова Президії Одеського обласного суду від 17 червня 1992 р., якою була скасована ухвала від 31 серпня 1974 р. і справа припинена у зв'язку з недоведеністю вчинення підсудною суспільно небезпечного діяння.

До того ж у 1991—1993 рр. на захист Р. Т. Карпук виступила київська і республіканська преса.

Таким чином, Раїса Тадеївна Карпук офіційно реабілітована, знято з неї і тавро психічно хворої людини. Залишилося лише дістати належну компенсацію за згаяні майже двадцять років життя. Оскільки від органів правосуддя і держави дістати належну компенсацію виявилося неможливим. Карпук вирішила хоча б поновитися на роботі й отримати компенсацію за вимушений прогул. Врешті-решт 14 жовтня 1992 р., через півтора року після свого звернення до суду Раїса Тадеївна була поновлена на роботі. Проте судові інстанції ще довго розбиралися з розміром належної їй компенсації за вимушений прогул.

«Буква закону», (ч. 2 ст. 235 КЗПП України) звучить так: «якщо заява про поновлення на роботі розглядається більш як один рік не з вини працівника, орган, який розглядає трудовий спір, виносить рішення про виплату середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу». Справу розглядали більш як один рік, вини Карпук у цьому не було. Отже, слід повертати заробіток за «весь час вимушеного прогулу». Суди, включаючи Верховний суд, витлумачили «весь час вимушеного прогулу» як час від звернення з позовом до винесення рішення про поновлення на роботі, тобто як ті самі півтора роки, виходячи з формальних розмірів середньої зарплати інженера-аналізатора, і призначили компенсацію у розмірі 61 354 крб. 19 коп.

Але ж вимушений прогул у справі Карпук — із 1973 р. по 1992 р., тобто 19 років. Отже стаття 235 КЗПП України потребує відповідного уточнення.

Підведемо підсумки. На шістдесят четвертому році життя, з яких мало не два десятки пішло на жевріння по психіатричних лікарнях і боротьбу за свої права, Раїса Тадеївна Карпук, офіційно реабілітована і фактично визнана жертвою зловживання психіатрією, залишилася без даху над головою, без роботи.

На жаль, чинне українське законодавство зорієнтоване переважно на захист прав осіб, незаконно репресованих з політичних мотивів. Щодо жертв режиму, які були безпідставно звинувачені за «загальнокримінальними статтями», то їх ситуація значно гірша. Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду» поширюється лише на випадки, які мали місце після набрання ним чинності. Так само не мав зворотної сили і попередній Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про відшкодування шкоди, заподіяної громадянинові незаконними діями державних і громадських організацій, а також службових осіб при виконанні ними службових обов'язків» від 18 травня 1981 р., який регулював ці відносини. Найбільше, на що може сподіватися заявник, — це надання йому компенсації у розмірі двомісячного заробітку, а також на збереження трудового стажу та пенсії.

А як же бути з положенням, винесеним в епіграф до цієї статті?

За дорученням Українського центру прав людини заслужений юрист України, кандидат юридичних наук Ігор УСЕНКО.

Шахтарі Макіївки зобов'язані вижити

ЩО ТАКЕ «Макіїввугілля»? Це одне з найскладніших виробничих об'єднань з видобутку вугілля, це 16 шахт, вугільнобудівний трест, 2 ремонтно-механічні заводи, управління залізничного й автомобільного технологічного транспорту, завод з виробництва залізобетонних виробів і конструкцій та інші численні допоміжні виробництва.

На балансі об'єднання перебувають 90 дитячих дошкільних установ, 26 палаців культури, 9 стадіонів, 4 дитячі оздоровчі табори і, крім того, 2,5 мільйона квадратних метрів житла.

Нині в об'єднанні працює більш як третина працездатного населення Макіївки, а від ефективності його роботи залежить доля 250 тисяч трудящих та членів їхніх сімей, а це половина всього населення міста.

Вугілля в Макіївці, промислові запаси якого становлять 533 млн. тонн, вистачить нашим дітям і онукам на 115 років роботи з теперішніми темпами видобутку, причому вугілля високоякісного з чудовими властивостями до спікання, необхідного для виробництва коксу.

Роботи з видобутку вугілля в нашому регіоні провадять уже понад 100 років, і за цей час, природно, сформувався єдиний складний, пов'язаний між собою гірничими роботами, комплекс шахт, що має середню глибину розробки вугільного родовища 700 метрів. Є в нас і дуже глибокі шахти, які видають вугілля з більш як кілометрової глибини, де відчутна вся «чарівність» гірського тиску, високої температури, часті викиди вугілля й газу. До речі, газу ми видобуваємо за добу близько 800 тисяч кубометрів, та й води з шахт відкачуємо немало: на рік ціле озеро завдовжки 5 км, завширшки 2 км і завглибшки 7 метрів.

То яка ж потужність розроблюваних вугільних пластів?

Здебільшого це тонкі й вельми тонкі, 81 % усіх запасів вугілля припадає на пласти потужністю до 1,2 метра.

Через зазначені несприятливі природні та експлуатаційні умови виробниче об'єднання «Макіїввугілля» протягом всього існування було одним з небагатьох об'єднань, яке постійно одержувало дотацію на кожну видобуту тонну вугілля.

Нині об'єднання, як і все наше суспільство, вражене глибокою економічною кризою, витоки якої сягають понад 30-річної давності, коли політика держави, згідно з якою Донбас вважали за неперспективний вугільний басейн, призвела до того, що коштів на реконструкцію шахт надавали дуже мало, нові шахти в Макіївці не будували, внаслідок чого утворився значний розрив між глибиною ведення гірничих робіт і глибиною закладення основних горизонтів з потужними виробками, засобами механізації. Все це разом не могло не позначитися на зростанні витрат на видобуток вугілля, хоча воно ще залишалося відносно дешевим.

Зламним моментом, коли кількісні зміни у вугільній промисловості переросли в якісні, став 1989 рік — страйки шахтарів, пошуки компромісних рішень наболілих соціальних питань, різке зменшення обсягів видобутку вугілля, декларативне зростання заробітної плати, зліт цін та інфляції. Проблеми вугільної промисловості почали зростати, як снігова куля.

У 1993—94 роках і в першій половині 1995-го споживачі нашої продукції — коксохімічна і металургійна промисловість — стали неспроможні сплачувати за відвантажене вугілля. Заборгованість становила 2—3-місячний обсяг реалізації. Об'єднання було змушене брати кредити в банках під досить великі відсотки для сплати зарплати та інших невідкладних потреб. Повертати кредити вчасно не мали змоги через брак коштів, тому з'явилися і стали зростати штрафи і пеня за прострочення платежів, що погіршило й так тяжкий фінансовий стан, не було за що придбати обладнання для нових лав, виникли перші складнощі щодо вчасної виплати зарплати робітникам і знову зросла соціальна напруженість у колективах.

Об'єднання почали звинувачувати в тому, що підприємства-суміжники, які надавали нам послуги і не одержували за це плату, вимушено кредитують нас, але ж зрозуміло, що першопричиною такого становища стало те, що «Макіїввугілля» свого часу, не одержуючи плати за відвантажене вугілля, кредитував підприємства інших галузей промисловості.

Усе це призвело до того, що дефіцит платіжного балансу — дзеркало економіки будь-якого виробництва — став зростати.

До 1993 року об'єднання мало бездефіцитний баланс. Починаючи з 1993 року, крива дефіциту поповзла вгору, склавши спочатку суму, що дорівнювала обсягу однієї третини місячної реалізації. До 1996 року дефіцит зріс до п'яти місячних обсягів реалізації і перевищує нині суму в 9 трильйонів карбованців.

Становище ускладнилося з впровадженням у державі фіксованих цін на вугілля і вільних — на продукцію інших галузей народного господарства. Коли в 1995 році ціни на вугільну продукцію в об'єднанні зросли в середньому в 1,5 раза, то на матеріали, обладнання, що їх використовують у гірничому виробництві, — в 2,5—4 рази, а вибухові речовини — навіть у 9 разів.

Потворні зміни відбуваються й у структурі собівартості видобутку вугілля, частка матеріальних витрат зросла з 22 % у 1991 році до 44 % у 1995 році за зниження частки заробітної плати відповідно з 52 % до 27 %, тобто, образно висловлюючись, матеріальні ресурси стають дорожчі за потреби людини.

Падає престиж шахтарської праці. Коли в 80-х роках за рівнем зарплати вугільна промисловість посідала провідне місце, то в останній рік шахтарів багато хто обігнав, у тому числі морський і повітряний транспорт, не кажучи вже про банківські структури.

Непрестижність праці шахтарів призвела до відпливу працівників провідних професій — гірничих робітників очисного вибою і прохідників, адже коли таке було, щоб люди, працюючи під землею в екстремальних умовах, отримували за місяць 21 млн. крб., а в енергетичній промисловості (ми зовсім не применшуємо заслуг енергетиків) — 36 мільйонів?

Однією з головних причин поглиблення кризи неплатежів стало скорочення, а з січня 1995 р. і припинення державної підтримки низькорентабельних і збиткових шахт, якими є, із зазначених вище причин, шахти «Макіїввугілля».

Якщо в минулі роки різниця між розрахунковою ціною, що відбиває всі видатки на виробництво, і оптовою, за якою вугілля продавали споживачам, відшкодовувалася з держбюджету, то тепер навіть система внутрішньогалузевих рентних платежів припинила існування.

На додаток до всіх лих, з 1 січня 1996 року згідно з новим прейскурантом значно знижено оптові ціни коксівного вугілля, питома вага котрого в об'єднанні становить 90%.

Складається таке враження, що коксівне вугілля державі не потрібне, шахтарі змушені шукати платоспроможних споживачів, якими виявляються лише комерційні структури, причому здатні забезпечувати 100-відсоткову попередню оплату, та ще й у валюті. Об'єднання, що отримує лише карбованцеве покриття, є джерелом надходження валютних коштів для держави. Невже наші підприємства потрібні державі лише як валютне джерело? Адже ніхто не знає, скільки і якого вугілля, коксу й металу потрібно Україні, коли нас віддано на відкуп закордонним комерсантам.

Об'єднання, що відвантажує вугілля й отримує за нього від споживачів 2 трлн. карбованців на місяць за необхідного мінімуму 4,1 трлн, стрімко наближається до економічного колапсу. Практично не провадить платежів до бюджету, до позабюджетних фондів, важким тягарем тиснуть борги минулих років. Лише залізничникам винні близько 500 млрд. карбованців, з них за минулий рік понад триста, зарплату робітникам за листопад— грудень 1995 року виплачено на початку II кварталу поточного року, а за січень 1996 року не виплачено цілком і досі. Борг Пенсійному фондові сягнув 4 трлн карбованців, величезна заборгованість за електроенергію, газ, воду.

Кризові явища в економіці починають позначатися на стані основних фондів, адже нема за що купити запчастини й заплатити за налагодження механізмів; на безпеці праці — бракує навіть головних світильників та саморятувальників, без яких неможливо спускатися в шахту. Значно збільшився травматизм.

«Банкрутство» — страшне слово замерехтіло на обрії плавання корабля під назвою «Макіїввугілля». То одне, то інше підприємство-постачальник намагається завести справу про банкрутство окремих шахт і всього об'єднання загалом, і чимало зусиль докладають керівництво та колектив, щоб становище не вийшло з-під контролю.

Отже, з усього сказаного можна зробити висновок, що фінансовий стан, у якому опинилося об'єднання «Макіїввугілля», без усяких перебільшень можна назвати критичним.

То які шляхи виходу з кризи, чи є вони?

На перший погляд не обізнаної в тонкощах видобування вугілля людини, необхідно закрити всі збиткові шахти. Та уявімо, до чого це призведе. По-перше, шахта — це не верстат: вимкнув його, продав обладнання, здав в оренду підприємцям будівлі — і справі кінець. Тут так не вийде, як уже було сказано, всі шахти пов'язані між собою, і закриття однієї-двох спричинить комплекс проблем з відкачуванням води, газу на решті, а закриття великої кількості шахт може призвести до екологічної катастрофи, бо вода і газ по гірничих виробках і розломах у земній корі, що утворилися внаслідок впливу непідтримуваних і непогашених гірничих виробок, вибиватимуться на поверхню землі, деформуватимуть і підтоплюватимуть її. Небагато уяви потрібно, щоб припустити, що більша частина житлового фонду міста виявиться під впливом цих руйнівних чинників.

Така картина в разі стихійного неконтрольованого закриття шахт, та є й інший, цивілізований, спосіб закриття шахт з проведенням різноманітних заходів попереджувального характеру. Так, є, але, на лихо, коштують вони дорого. Фахівці об'єднання підрахували, що на закриття всіх шахт потрібно буде витратити 142 трлн крб., а на підтримання нормальної працездатності на цей самий період — близько 113 трлн. То що ж вигідніше, закрити шахти чи вкладати гроші в їх розвиток? Тут є над чим поміркувати.

Ми пропонуємо інший шлях виходу з кризової ситуації.

На кожній з шахт розроблено програму, в основу якої покладено три найважливіші напрями: збільшення обсягу видобутку вугілля, поліпшення якості і найголовніше — скорочення видатків на виробництво. Після виконання заходів програми забезпеченість оптовою ціною видатків із собівартості та з прибутку значно зросте.

Програма уже починає працювати, за перший квартал поточного року обсяг видобування по об'єднанню зріс на 15,5% порівняно з IV кварталом минулого року, продуктивність праці робітника з видобування зросла на 18,4%.

На жаль, осягнути неосяжне неможливо, самих зусиль керівників об'єднання в розв'язанні глобальної проблеми економічного стану вочевидь не досить. Усім зацікавленим особам і державним інститутам потрібно повернутися обличчям до вугільної промисловості. Шахти видобувають вугілля у різноманітних природних умовах, на пластах різної потужності і глибини залягання, мають неоднакові рівні збитковості, тому їх слід розглядати під різними кутами зору, віддавати пріоритет тим, хто видобуває цінніші марки вугілля, навіть за їх збитковості. До числа останніх належать шахти об'єднання «Макіїввугілля» і їм, безперечно, передусім необхідна державна адресна, а не знеосіблена, як було раніше, підтримка, спрямована на підтримання виробничих потужностей, утримання об'єктів соціальної сфери, виплату регресних позовів та одноразових допомог, здійснення різних бюджетних та позабюджетних платежів, відшкодування витрат, пов'язаних з безпекою та промсанітарією.

Окрім запровадження механізму державної адресної підтримки ми не раз на різних рівнях, від Президента до обласної адміністрації, ставили і ставимо питання про необхідність розгляду структури боргів об'єднання і прийняття рішення про їх відкладання, або цілковиту чи часткову сплату, про віднайдення можливості надання вугільним підприємствам пільгових довготермінових кредитів для сплати заборгованості трудівникам із заробітної плати, для придбання обладнання, без якого неможливо ввести в дію вже підготовані очисні забої.

Усе це дає змогу зняти навислий над головою дамоклів меч під назвою «кредиторська заборгованість» «вагою» 18 трильйонів карбованців. От тоді можна говорити про виконання Указу Президента за 7 лютого ц.р. «Про структурну перебудову вугільної промисловості», бо без попередньої підготовки, приведення підприємств до «нульового» варіанту за всіма видами заборгованості корпоратизація і приватизація — це блеф, проста зміна вивіски і не більше.

Підбиваючи підсумки, можна зробити висновок, що без належної державної підтримки як галузь загалом, так і об'єднання «Макіїввугілля» не в змозі забезпечити життєдіяльність. Або запровадження договірних цін на вугільну продукцію: в разі чого вугілля, що видобувається в об'єднанні, буде неконкурентоспроможне через великі видатки на виробництво. При цьому зросла ціна на вугілля перейде в ціну металу та виробів з нього, тобто подорожчання «хліба» промисловості спричинить черговий стрибок цін на хліб насущний, відбудеться активізація інфляційних процесів і, як наслідок, ще більше зниження й так низького життєвого рівня населення. Або об'єднання поступово помре, що обов'язково спричинить додаткові кризові ситуації в коксохімічній, металургійній промисловості і в усьому народному господарстві, пов'язані з пошуком можливості валютної закупівлі вугілля у третіх країнах. Хотілося б, щоб за підтримки держави об'єднання «Макіїввугілля» вижило і працювало на благо економіки України, усіх мешканців нашої країни.

Анатолій ТАТАРИНОВ,
народний депутат України, заступник голови Комісії з паливно-енергетичного комплексу, транспорту та зв'язку;
Давид ЄГУДІН,
директор з економіки виробничого об'єднання «Макіїввугілля».

Яку Україну будує команда Президента?

Відкритий лист главі адміністрації Президента України Дмитрові Табачнику

В інтерв'ю газеті «Україна молода» ви висловили свої думки про експертну оцінку фондом «Українська перспектива» книги Видріна Д. і Табачника Д. «Україна на порозі XXI століття. Політичний прогноз».

У цьому матеріалі журналіст «України молодої» стверджує, що фонд «Українська перспектива» активно мусує напівскандальні чутки про зниклий тираж вашої книжки, виданої у співавторстві з екс-радником Президента Дмитром Видріним».

З огляду на це вважаємо за необхідне поінформувати про наступне: в експертній оцінці фонду «Українська перспектива» «Яку Україну будує команда Президента Леоніда Кучми?!», підготовленій Миколою Томенком, йдеться лише про факт вилучення тиражу книги «Україна на порозі XXI століття. Політичний прогноз» (див. стор.4).

Це підтверджує і ви як співавтор книги в інтерв'ю «Україні молодій». «Тираж, звичайно, вилучено, й історія вийшла прикра», — така ваша відповідь журналістові Світлані Галаті. Більше того, ви підтверджуєте, що у даному виданні було допущено майже 600 граматичних помилок (про це в експертній оцінці фонду «Українська перспектива» «Яку Україну будує команда Президента Леоніда Кучми?!» йдеться на стор. 4).

Як бачимо, некоректне запитання журналіста «України молодої», на жаль, спричинило таку ж реакцію і з вашого боку — «... ніякого політичного забарвлення, як це намагається подати «Українська перспектива», справа з виданням книжки (у другому тиражі всі помилки виправлено) не має».

Насправді ж у рецензії фонду «Українська перспектива» досліджується не проблема видання вищезначеної книжки, а її зміст. Саме тому ми не змінюємо своєї позиції щодо важливого політичного підтексту ідей, які викладені у книжці.

Більше того, ми хотіли б почути від вас як глави адміністрації Президента та співавтора книги «Україна на порозі XXI століття» відповіді на такі запитання:

1. Чи залишилася незмінною ваша політична позиція щодо необхідності:

— активного входження України до Євразійського союзу;

— антиамериканського спрямування зовнішньополітичної доктрини України;

— збільшення впливу росіян у вищих ешелонах влади України та іншого, що викладене у вашій книзі?

2. Якщо ваша позиція залишилася незмінною, можливо, саме про ваше дисиденство у владних структурах говорив Президент України Леонід Кучма у своїй щорічній доповіді Верховній Раді України?

Сергій КУДРЯШОВ,
депутат Київської міської Ради народних депутатів;
Сергій ОДАРИЧ,
президент фонду «Українська перспектива»;
Юрій ОРОБЕЦЬ,
народний депутат України;
Микола ТОМЕНКО,
директор Інституту посткомуністичного суспільства.

Нижче — текст експертної оцінки фонду «Українська перспектива», підготовлений віце-президентом фонду Миколою Томенком — «Яку Україну будує команда Президента Леоніда Кучми?!»

Ви можете обманювати деяких людей весь час.
Ви можете обманювати всіх людей деякий час.
Але ви не можете обманювати всіх людей весь час.

Авраам Лінкольн

Науковець чи політик, котрий намагався протягом останнього періоду проаналізувати реальну стратегію дій нинішнього Президента та його команди, щоб зрозуміти, яку ж Україну вони будують, ставав перед фактом відсутності матеріалу. Нарешті, такий матеріал з'явився.

Як пишуть у своїй книжці архітектори президентської команди Табачник Д. та Видрін Д., Леонід Кучма «свого часу, будучи підлеглим Кравчука, просив «дати» йому хоч якусь ідеологію. Тепер сам буде наймати кравчуків і вказувати їм, яка ідеологія потрібна йому для управління підприємством-державою» (с. 23). Тож нині маємо грунт для аналізу безпосередньо від кравчуків Кучми.

Одразу ж зробимо застереження. Ми не ставили своїм завданням з'ясувати коефіцієнт інтелектуального внеску співавторів, історію написання, опублікування та вилучення тиражу книжки «Україна на порозі XXI століття» (зокрема, нами було затрачено майже місяць для того, щоб знайти бодай один примірник цього політичного бестселера), але це окрема тема для журналістського розслідування. Відзначимо лише одну цікаву та повчальну деталь для тих, хто планує видавати свої матеріали дуже оперативно. Згідно з мовною експертизою пресцентру фонду «Українська перспектива», в опублікованій книжці знайдено лише граматичних помилок 603!!! (Символічно, що цю книжку та російськомовну «Бесконечно длящееся настоящее» готувала до видання головна редакція літератури з духовного відродження України та історико-філософських наук видавництва «Либідь»). Друге застереження стосується визначення характеру досліджень. Оскільки це здебільшого рефлексія щодо соціально-економічних, політичних проблем, то авторські аргументи в праці Гриньова В. подаються як загальновизнані. У дослідженні «Україна на порозі XXI століття» використано лише три газетні матеріали, а робота Деркача А., Веретеннікова С., Єрмолаєва А. вже послуговується десятками газетних публікацій, здебільшого російських авторів. Тому всі ці три праці слід розглядати як політичні есе чи політичну публіцистику. Вищезначені дослідження єднає кілька взаємопов'язаних ключових ідей тлумачення оптимальної державної стратегії України.

Автори активно критикують, за їх визначенням, «націонал-ліберальний» курс Леоніда Кравчука, котрий нині нав'язують Леонідові Кучмі молоді ліберали з оточення Президента. Цей курс, на їхню думку, активно пропагується американською стороною та підтримується демократичними організаціями. Інтерес перших полягає у використанні України для реалізації стратегічної перспективи, «щоб Росія зникла з географічної карти, як свого часу зник Радянський Союз» (Видрін Д., Табачник Д., с. 96). Водночас, за схемою авторів, подібна доля чекає й Україну, бо «утвердження американського світового панування у масштабах нової західноатлантичної цивілізації планується за рахунок поступового руйнування гігантського євразійського простору і перетворення його в геополітичну й геоекономічну «чорну дірку» (Видрін Д., Табачник Д., с.100).

Тож, щоб принципово змінити державну стратегію України, відійти від американського та націоналістичного впливів, автори пропонують за основу нової ідеології державної політики взяти «лівоцентристське» спрямування та активне формування Євразійського союзу. Позаяк, на думку авторів нового курсу, «жодна з політичних сил у парламенті» і, відповідно, у суспільстві не зацікавлена у проведенні справжніх реформ, то єдиною опорою Президента може і повинен стати «червоний директорат».

Політичний напрям державної стратегії повинен забезпечуватися формуванням сильної президентської республіки. Модель такої форми державного правління, на думку радника Президента Володимира Гриньова, повинна базуватися на тому, щоб «цей принцип був здійснений послідовно й повно, тобто, щоб роль уряду відігравала власне президентська адміністрація, як це має місце в американській «моделі» (с. 49). Щоправда, тут відчутне певне розходження серед теоретиків політичної реформи України. Видрін Д. та Табачник Д. досить критично оцінюють потенціал своєї ж президентської адміністрації. Вони вважають, що «недосконалою є поки що й структура адміністрації Президента, котра за багатьма параметрами нагадує колишній апарат ЦК КПУ: широкі права щодо втручання в роботу інших відомств і мінімальна персональна відповідальність» (с. 10). Водночас ними планується запровадження двопалатного парламенту та федеративної форми державного устрою. Цікаво те, що дані принципи організації державної влади на практиці виступають не як інструмент розширення прав регіонів та суб'єктів місцевого самоврядування, а як механізм зміцнення президентської влади та регіонально-корпоративних інтересів. Це, у свою чергу, фактично ліквідує саму ідею місцевого самоврядування, що, до речі, і підтверджує президентський проект Конституції України. Недаремно тут критикувати «аргументи» політичних реформаторів, які спираються на дві примітивні ідеологеми: демократичні держави — завжди федеративні; Україна — багатонаціональна держава, в якій проживають десятки народів та націй. Критикуючи «антидемократичний, націоналістичний режим» Леоніда Кравчука, нині команда Президента пропонує ще менш демократичну модель «Нової України».

Зазначимо, що автор цієї статті був одним із перших наукових опонентів концепції розбудови державності Леоніда Кравчука (див. Томенко М. «Україна напередодні та після виборів: огляд політичних сил. Політична думка, 1994, №2, с. 40-41).

Геополітична орієнтація полягає в тому, щоб «построить ... качественно новый евро-азиатский политико-экономический и социокультурный комплекс» (Деркач А., Веретенников С., Ермолаев А., с. 233). Ці автори критикують навіть саму ідею союзу трьох держав: України, Росії та Білорусі. Вони вважають, що ще від часу становлення історично перших держав на цій території було створено «специфическую социальную ценность» на евразийском пространстве». Вона, на відміну від експансіоністських типів впливу, як-то «європеїзація» та «американізація», існувала на засадах «фактического равенства всех этносов и народов в процессе социокультурного обмена и интеграции» (с. 44) і «где ни одна культура (от бытовой до политической) не стала полной доминантой по отношению к другим» (с. 45). Ця спільність була врятована, на думку авторів, партією більшовиків 1917 року, яка взяла на себе роль «скрепляющей и объединяющей силы России и всех ее составляющих в пространстве уже развернувшегося социально-экономического кризиса и хаоса» (с. 43).

Вищеозначена аргументація-бажання про «історично-об'єктивний та добровільний об'єднавчий процес» на території Російської імперії та Радянського Союзу, як на мене, не потребує спеціальної критики. Мільйонні жертви гігантського за характером соціально-політичного експерименту, що здійснювався «на добровільних засадах», — один із багатьох, але достатніх аргументів.

Серед першочергових кроків економічного характеру — створення фінансово-промислових груп. Цікавою є аргументація Видріним Д. та Табачником Д. ключової ролі даних структур. У своєму дослідженні вони присвячують ФПГ спеціальний розділ «Роль фінансово-промислових груп у політичній стратегії України», хоча розглядають їх лише як фінансово-вигідний «трансфер» через Україну. Автори, щоправда, не пояснюють механізм створення та дії ФПГ і чи забезпечить він інтереси національної економіки та виробника в умовах російського капіталу. Для прикладу ефективності та доцільності ФПГ достатньо згадати хоча б проект «Газтранзит», згідно з яким уже найближчим часом Україна втратила б два стратегічні газосховища та контроль за власним паливно-енергетичним комплексом.

В усіх трьох дослідженнях аналізується етнонаціональна орієнтація України. В цілому всі автори сходяться на критиці ідеї національної держави, та й взагалі, наявності власної держави на теренах України. Так, Деркач А., Веретенніков С., Єрмолаєв А. у вступі чітко зазначають, що належать до осіб, «осуждающих бездумный и нерасчетливый, как показывают последствия, характер развала СССР» (с. 5). «Тотальная украинизация», ущемлення прав росіян, які почуваються себе як «чужі на чиємусь святі», приводить усіх представників команди Леоніда Кучми до висновку про необхідність «послабити вплив домінуючих у політиці представників західних областей» та посилити вплив росіян. Це можливо, «якщо певна критична маса росіян потрапить до вищих ешелонів влади, зовнішньо-політичний курс України суттєво зміниться і переорієнтується із Заходу на Схід» (Видрін Д., Табачник Д., с. 78). У зв'язку з необхідністю зміни етнонаціональної політики держави ідеї Гриньова В. про необхідність федералізації України та запровадження російської мови як державної логічно доповнюють новий напрям у цій сфері. Взагалі, коли автори беруться аналізувати українську політичну думку, стає сумно. Одні твердять про тотальну пропаганду «хуторянської філософії» в Україні (очевидно, не знають, що альманах «Хроніка-2000», котрий видрукував твір Пантелеймона Куліша, має тираж 15 тисяч і розрахований на фахівця), про насадження ідеї «класократичної» держави В'ячеслава Липинського (певно, не відають, що концептуальна праця відомого вченого «Листи до братів-хліборобів» не видавалася в Україні взагалі і нині відсутня в абсолютній більшості бібліотек). Інші (Видрін Д., Табачник Д., с. 117) роблять феноменальний висновок «про необхідність поєднання кількох рис, що репрезентують різні культури і традиції в рамках єдиної держави й народу: це і є та специфіка України, яку до цього часу не знайшли «шукачі національної ідеї» (мабуть, не знають, що про це видруковано низку фундаментальних досліджень протягом XIX—XX століть Липинським В., Марчуком І., Янівим В., Хвильовим М. ...)

Отож, наявність вищеназваних робіт, нарешті, дала змогу зробити висновок, що президентська команда будує російську авторитарну Україну. Залишається не з'ясованим лише одне, але суттєве запитання. А яку ж Україну будує сам Президент?

Микола ТОМЕНКО,
віце-президент фонду «Українська перспектива», директор Інституту посткомуністичного суспільства, кандидат історичних наук.

Хто є хто:

С. П. Веретенніков — зав. сектором інформаційно-аналітичної служби адміністрації Президента.

Д. Г. Видрін — екс-радник Президента України з питань внутрішньої політики.

В. Б. Гриньов — радник Президента України з питань регіональної політики.

А. Л. Деркач — заступник керівника Контрольної служби адміністрації Президента України.

А. В. Єрмолаєв — головний консультант інформаційно-аналітичної служби адміністрації Президента України.

Д. В. Табачник — глава адміністрації Президента України.

Аналіз концепції державної стратегії команди Президента України зроблено за книжками:

Видрін Д., Табачник Д. Україна на порозі XXI століття. Політичний прогноз. Либідь, 1995;

Гриньов В. Нова Україна, якою я її бачу. Абрис, 1995;

Деркач А., Веретенніков С., Єрмолаєв А. Бесконечно длящееся настоящее. Украина: четыре года пути. Либідь, 1995.

Поговоримо про важливе

Ситуаційна більшість погоди не зробить. Принаймні, сонячної

***Г**І РКОТУ поразки підсолоджують словами: «Головне не перемога, головне — участь». Перебіг подій 4 червня асоціюється з «поправкою»: «Головне — участь, і перемогу буде забезпечено». Дружний прорив конституційної блокади викликав оптимістичний прогноз: нарешті в парламенті сформувалася конструктивна більшість, налаштована на конструктивну працю. З цієї популярної нині серед багатьох політиків і журналістів теми і почалася розмова оглядача «Голосу України» з одним із лідерів фракції Руху, заступником голови Комісії з питань правової політики і судово-правової реформи Олександром ЛАВРИНОВИЧЕМ.*

—Пане Лавринович, об'єднані право-центристські сили 4 червня і справді продемонстрували рішучість позиції, що в принципі обнадіює, та не знімає питання: наскільки відповідає реальному стану речей оптимістичний висновок про створення сталої конструктивної більшості? Як член об'єднаного «угрупування» ви також вважаєте, що в парламенті почалася нова доба конструктивної праці?

—Усі розмови про сформування право-центристської конструктивної більшості у Верховній Раді є, на жаль, просто добрими побажаннями і не більше. Така більшість справді виникає, та лише ситуаційно, для вирішення якогось одного конкретного питання, і після досягнення результату миттєво зникає. Так було під час прийняття Конституційного договору в червні минулого року, так відбулося у червні нинішнього, так, сподіваюся, буде під час процедури другого читання проекту Конституції, хоча, ясна річ, забезпечити підтримку 300 голосів — справа нереальна. Є певна частина депутатів, які нізащо не увійдуть до «конструктивної більшості», оскільки мають досить тверді переконання і не вступатимуть у внутрішній конфлікт самі з собою заради підтримки того, що діаметрально протилежне їхньому світогляду.

Отже, я не можу поділити оптимізму своїх колег, які заявляють про сформування конструктивної правоцентристської більшості. Навпаки, я вважаю, що у Верховній Раді з перших днів її скликання і донині фактично зберігається психологічно-ментальна більшість протилежного спрямування, котра має спосіб мислення і засадничі для себе переконання, скеровані на збереження цінностей лівих політичних сил. Це неодноразово підтверджується голосуванням з різних політичних питань, зрештою, це довели і події 5 червня, коли на порядку денному стояло питання про усунення з посади Голови Верховної Ради Олександра Мороза. Результати голосування підтвердили: більшість влаштовує, щоб парламентом керував голова Соціалістичної партії.

—А є інша кандидатура, за яку проголосує хоча б ситуаційна більшість? Можливо, парламент тому і не підтримав ініціаторів усунення, що добре розуміє, чим обернеться катавасія з виборами нового спікера?

—Оскільки це питання тепер належить до теоретичної площини, я б не хотів називати конкретних прізвищ, хоча погоджуюся, що на сьогодні єдиної кандидатури, котра б зібрала ситуаційну більшість, немає.

—Тобто ви переконані, що натомість організаційно оформленої право-центристської більшості в парламенті й надалі утримуватимуть важелі правління сили лівого спрямування?

—Цілком переконаний, більше того, виходячи з постійної можливості проведення в цих стінах лівих ідей, вважаю, що Комуністична й Соціалістична партії та лідер соціалістів як керівник парламенту повинні нести цілковиту відповідальність за наслідки тих рішень, які приймаються у Верховній Раді.

—Даруйте, про яку відповідальність ідеться, адже ліві підкреслюють свою опозицію до нинішнього ладу?

—З одного боку, підкреслюють, а з другого — намагаються максимально утримувати всі важелі правління і створити можливості для прийняття рішень, що відповідають їхнім програмовим засадам. Давайте не вводити в оману людей: майже все, що вирішено законодавчим органом, — наслідок діяльності лівих партій. І, повторюю, вони мають відповідати за ці наслідки.

—Очевидно, з позицій відповідальності слід підходити не тільки до парламенту, а й до всієї державної влади —Президента, Кабінету міністрів?

—Безперечно. Тут треба розглянути глобальну проблему — яким чином надалі має формуватися парламент, як повинна функціонувати державна влада взагалі.

До речі, коли у Верховній Раді заявляють про створення конструктивної більшості і це стверджує й глава адміністрації Президента, я припускаю, що невдовзі відбудуться кадрові зміни в уряді з метою посилення його представниками «більшості», які таким чином легалізують своє членство в певній команді?

—Так є в нас команда більшості чи немає?

—Зрозуміло, що в усіх цивілізованих країнах існує команда або однієї політичної сили, або коаліції, яка здобуває право на втілення в життя своєї доктрини, своєї ідеї і справді відповідає за наслідки цього втілення. На яких принципах будується або може будуватися команда в Україні? Або особиста відданість, або сталі політичні погляди на розвиток держави, визначення пріоритетів тієї чи іншої галузі. Що стосується другого, то дуже проблематично, щоб на цих засадах формувався уряд. До певної міри можлива коаліційна модель, якщо взяти реальні політичні сили і течії, що мають певну підтримку електорату, але так не робилося і не робиться. Залишається один принцип, за яким формується уряд: принцип особистої відданості.

—А якщо особиста відданість супроводжується високим професіоналізмом?

—Професіоналізм у суто галузевому значенні основним і єдиним критерієм бути не може. Без доктринального сталого погляду на розвиток української держави ми приречені на те, «що маємо». В усіх цивілізованих державах і націях ніхто не зміг розв'язати економічних і соціальних проблем, не розв'язавши проблеми управлінської, а управлінської — без сталої структуризації суспільства. На керування державою мають право політичні сили, через особистості, що їх репрезентують, а не політично аморфні особи, погляди яких можуть змінюватися залежно від часу і ситуації. І це надзвичайно важливий момент. Він, безперечно, стосується і Верховної Ради. Сподіватися на перспективність діяльності нашого парламенту можуть лише наївні. Це безперервне створення то однієї, то іншої більшості для прийняття відповідних рішень якраз і підкреслює безсистемність роботи парламенту, його фрагментарність у підходах до справи, неможливість вирішення важливих питань в усіх сферах життя. Прийняття рішення, здебільшого, не розв'язує проблему, а породжує нові. Прикладів — безліч. Наявний склад Верховної Ради, підкреслюю, і не може бути настільки ефективний, щоб розв'язати проблеми, які стоять перед суспільством.

—Пане Лавринович, але чітка структуризація парламенту залежить від політичної структуризації українського суспільства...

—Дуже важливо, щоб усі в Україні зрозуміли необхідність орієнтації на політичні організації. Тільки так люди, котрі мають право на вибір, будуть свідомі того, що вони обирають. Виборці повинні бути співучасниками процесу і брати на себе відповідальність за зроблене їх політичними силами. Тоді не лунатимуть огульні звинувачення: «Що вони там роблять? Розігнати, посадити, розстріляти!»

—Винні депутати, а мучиться народ?

—Ось-ось. Люди мають знати, що від їхнього вибору залежить доля держави, добробут народу. Якщо подивитися нині на цифри: кого люди обирають переважною кількістю голосів до парламенту, скільки громадян узяло участь у виборах і хто в цілому підтримує Верховну Раду, — то побачиш космічний розрив між цими даними. Має місце просто логічний конфлікт у суспільстві. Подолати його можна тільки тоді, коли відбудеться чітка політична структуризація. Тоді стане зрозуміло навіть для далеких від великої політики: хто є більшість, яку політичну лінію вона веде; хто є в опозиції, яку альтернативу пропонує, що не може реалізувати сьогодні, але зможе, коли опиниться при владі. Влаштовують правлячі політичні сили — знову їх обирають, ні — симпатії виборців переходять на бік опозиції. Ми повинні пройти цей шлях, інакше годі сподіватися на нормальний розвиток, на прогрес, поліпшення умов життя.

—А вас не турбує, що нинішня поляризація суспільства на дві «партії» — дуже багатих і дуже бідних, швидкі темпи люмпенізації ще більше нахилять майбутній парламент уліво, позбавлять кандидатів від Руху значної кількості депутатських мандатів?

—Можливо. Але нинішня люмпенізація саме і є наслідком того, що протягом багатьох десятиріч існувала партійна бездіповідальність. Сьогоднішній стан речей — продовження «славного минулого». Галасують: демократи винні, рухівці все розвалили. А хто з Руху при владі? Крім одного міністра екології Юрія Костенка — жодного портфеля у вищих виконавчих структурах. Є претензії до міністерства? А в парламенті — 29 членів Руху серед 412 депутатів. Чи можемо ми реалізувати свою програму, вплинути на прийняття важливих політичних рішень?

Якщо і надалі зберігатимемо систему партійної безвідповідальності, збурення у суспільстві наростатимуть, гіршатимуть умови життя людей. Ми кажемо: в Литві перемогли соціал-демократи, в Італії — християнські демократи, в Британії — консерватори. А хто переміг в Україні?

—Система багатоклановості замість багатопартійності.

—А ця система ніколи не дбатиме про народ. Багатокланові забезпечить тільки охорону інтересів клану. І свідомо чи несвідомо, зволікаючи з розв'язанням проблеми політичної структуризації, ми сприяємо зміцненню цієї системи. Якби більшість у парламенті — незалежно від політичної орієнтації — справді перестала міряти всі українські процеси через призму власного благополуччя і прийняла виборче законодавство і законодавство про політичні партії, це, нарешті, і стало б зразком конструктивної праці.

—Ваш прогноз на 19 червня?

—Погода у парламенті буде далебі не сонячна, як це обіцяли вам мої колеги. Голова ВР, одержавши 5 червня карт-бланш, ще активніше «керуватиме процесом». Передбачаю, що проект Конституції у другому читанні того дня не буде прийнято: забезпечити 300 голосів «конструктивної більшості» навряд чи вдасться. Єдина втіха, що на референдум згідно з Конституційним договором виноситься узгоджений проект.

—До речі, про Конституційний договір. Його чинність після 8 червня у багатьох викликає сумнів, сам документ нині проходить юридичну експертизу.

—Щоб не бути голослівним, читаю текст: «Конституційний договір між Верховною Радою України і Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України». Далі, заключне положення: «Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування і діє до прийняття нової Конституції України». Про це ж ідеться у розділах II і IV. Якщо люди не вміють читати — це їхня проблема. Якщо хочуть за вуха притягнути положення: «Визнати за необхідне створення незалежних умов для прискорення та успішного завершення конституційного процесу в Україні з тим, щоб прийняти нову Конституцію в строк не пізніше року після підписання Конституційного договору», — то це цілком хибний крок. Є бажання, створено умови, конституційний процес завершується. А про термін дії йдеться у вище перелічених статтях. І на закінчення: попри все мною сказане, переконаний, що цього року Україна Конституцію матиме.

Розмову вела
Людмила КОХАНЕЦЬ.

З пошти

Це чарівне слово «спасибі»

Тут уважні і чуйні до хворих

Кожне перебування в лікарні і навіть не дуже складна операція — переживання не з приємних. Чи є потреба доводити, яке важливе тоді для хворого чуйне ставлення лікаря? Я потрапила на кілька днів у відділення глаукоми та патології кришталика ока до професора Юрія Миколайовича Кондратенка. Це відділення видалося мені острівцем доброти. Високий професіоналізм і людяність — ось що визначає роботу цього колективу.

Професор Кондратенко — фахівець високого класу, чуйний і уважний до всіх. Така ж і його «команда» — лікарі, сестри, санітарки. На тлі спільної для всіх фінансової скрути, затримок з одержанням заробітної плати вони чітко дотримуються всіх лікарських приписів. Тут панують вірність принципам медичної етики, чистота, дуже добрі побутові зручності. Все це досягається завдяки внутрішнім ресурсам — професійним і моральним.

Зворушує увага до старих, безпорадних, знедолених людей: тут їм повертають зір, до них лагідно ставляться, тож не дивно, що так часто можна почути щирі слова подяки.

Михайлина КОЦЮБИНСЬКА,
літературознавець.

Київ.

Зустрілася з дитинством

Народилася я на Чернігівщині в селі Печі. Коли мені було шість років, наша сім'я переїхала на Миколаївщину. І ось уже шістдесят п'ять років, як я не була на батьківщині.

Туга за рідним краєм не давала мені спокою, і я вирішила поїхати туди разом із сином та братом. На жаль, у мене не залишилося там рідні і ні до кого було звернутися по допомогу. Нам допоміг голова Печинської сільської Ради. Він відклав усі свої справи і розповів історію села, показав архівні документи, де записані дані і про нашу сім'ю, повів на місце, де стояла батьківська хата.

Радісно мені не тільки від того, що я побувала на землі, де народилася, але й від того, що не перевелися такі добрі, чуйні люди, котрі завжди готові прийти на допомогу іншим.

Не запам'ятала ні його прізвища, ні імені та по батькові, але дуже хотілося б, щоб він прочитав ці щирі слова подяки за його доброту.

Тетяна КАТА.

Малодворянка
Єланецького району
Миколаївської області.

Точка зору

Юрій СЕРБІН:

«Під лежачий камінь кредити не потечуть»

Із досьє «ГУ»

Юрій Сербін закінчив Харківський інженерно-будівельний інститут і пов'язав свою долю з будівництвом. Починав трудову діяльність слюсарем, з часом виріс до керуючого великим будівельним трестом у Шостці, що в Сумській області.

Там його обрали народним депутатом. У Верховній Раді працював заступником голови постійної Комісії з питань будівництва. Згодом його призначили першим заступником міністра інвестицій будівництва, міністром будівництва і архітектури. Заслужений будівельник України. Тепер — президент Київського акціонерного товариства «Газпром». Саме з проблем «Газпрому» і розпочалася наша розмова.

— Юрію Сергійовичу, у ділових колах усього світу добре знають могутнє російське акціонерне товариство з однойменною назвою. Маєте з ним якісь спільні проекти, залежите якимсь чином від нього?

— Ні, ми самостійна фірма. Але мені, повірте, приємно, що за результатами нашої роботи у багатьох виникають певні асоціації про нібито тісні зв'язки нашого АТ з могутнім і процвітаючим російським «Газпромом». Це ще раз переконує мене в тому, що ми на правильному шляху.

— І куди веде цей шлях?

— Свого часу ми обрали три основних напрямки діяльності нашої компанії і тепер інтенсивно їх розвиваємо.

Перший — це переобладнання автомашин для роботи на газі. Другий — будівнича індустрія і третій — запровадження прогресивних будівельних матеріалів і технологій.

Як відомо, зріджений газ майже вдвічі дешевший, ніж бензин, який тепер виявився багатьом, як то кажуть, не по кишені. Окрім того, це екологічно чистіший продукт, ніж бензин чи дизельне паливо, — отже, менше забруднює довкілля. Та й сам двигун менше потерпає від нього, ніж, скажімо, від того ж бензину.

— А хто сьогодні виробляє зріджений газ для автомобілів?

— Наші автомобілісти працюють як на газі російського виробництва, так і на вітчизняному — його дають споживачам нафтопереробні заводи.

Сьогодні «Газпром» має в п'яти областях спеціалізовані підприємства, де здійснюють гарантійне переобладнання автомобілів під газ, надають обслуговування і заправляють транспорт зрідженим газом.

— Свого часу в Україні була розроблена і затверджена спеціальна урядова програма, спрямована на переведення значної частини автопарку на газове паливо.

— Програма то є, але реальних кроків для її реалізації уряд так і не зробив. У Сумській області єдиний в Україні завод з виробництва газової апаратури, але і той практично зупинений, бо навіть надзвичайно дешеві установки, які там виробляють, ніхто не купує. А відсутність на підприємстві оборотних коштів, звісно, не дає змоги удосконалювати цю апаратуру. Таким чином, ми ще більше відстаємо від наших сусідів, скажімо, від поляків — я вже не кажу про західні країни.

Принагідно зауважу, що урядом прийнята ще одна програма з енергозбереження, якою передбачено переобладнати значну частину автопарку на стиснений газ. Але і тут суттєвих зрушень немає — до цих пір не визначене підприємство, де вироблятимуть апаратуру для стисненого газу.

— Невже немає ніяких пропозицій, конкретних наміток?

— Намітки є. Зокрема, пробні взірці вітчизняної апаратури для стисненого газу готові випускати наші партнери із Сумського заводу газової апаратури. Водночас розширюємо мережу газозаправних станцій, у тому числі — і в Києві, де ведемо роботи на двох майданчиках. Але скориставшись стандартним обладнанням вітчизняного виробництва ми не можемо — наші установки на 600 заправок займають майже три гектари землі. Певно, що такої площі нам ніхто не відведе у столиці. Отож маємо намір придбати малогабаритні заправні станції польського виробництва. Щоб їх у місті було не менше, ніж бензоколонок.

— Сьогодні будівельна індустрія в Україні охоплена глибокою кризою. Багато організацій працюють упівсили, а то й узагалі простоюють. Чи варто в такій ситуації вкладати гроші в будівельну галузь?

— Протягом останніх років обсяги будівництва скоротилися в десятки разів. Якщо раніше в Україні здавали в експлуатацію приблизно 21,5 мільйона квадратних метрів житла, то цього року і 2 мільйони буде виглядати непоганим показником.

Але маємо пам'ятати, що в колишньому Союзі майже четверту частину всіх доходів одержували від будівництва. Отже, той, хто стабільно займається будівництвом, збитків не зазнає. Правда, це характерно для суспільства зі сталою економічною ситуацією, а не для нас, де все міняється, несподівано і невидно, як погода протягом дня у березні.

Отож, докладаємо всіх зусиль, щоб одержати вигідні замовлення за кордоном. Для того й уклали договір із партнерами з Арабських Еміратів, відкрили там своє представництво і найближчим часом створимо з ними спільне підприємство. А вже восени приступимо до конкретної роботи згідно з підписаними контрактами.

— Ваш погляд на сучасний етап будівельної індустрії в Україні?

— Як на мене, то наша держава просто махнула рукою на цю важливу галузь. Мовляв, виживайте, як можете. Я добре розумію, що сьогодні держава не має змоги фінансувати будівництво, виступати головним замовником. Але бодай трохи сприяти цій галузі зобов'язана. Адже тільки там, де починається будівельний бум, можна вести мову про піднесення економіки. Як, скажімо, це ми бачимо на прикладі Москви.

Найголовніше для нас — не втратити традиційні для української будіндустрії ринки в Африці і на Близькому Сході. Ось чому важливо мати державний орган, який мав би підтримувати будівельну галузь у виході на зарубіжних партнерів. Щось на взірець колишнього «Закордонбуду». Щоб можна було укласти юридично грамотні, надійні договори-контракти із зарубіжними партнерами, отримати доступ до західних кредитів і, звісно, залучати їх до реалізації тих чи інших проектів.

На жаль, наша держава поки що всерйоз не зацікавилася цими проблемами. І як наслідок — діяльність наших будівельних фірм за кордоном намагаються передати під «опіку» Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі, тобто, зовсім не тим спеціалістам, які мають — і можуть! — цими справами займатися.

Аби не гаяти часу, ми почали залучати західні кредити для фінансування наших робіт за кордоном. Насамперед — в арабських країнах, що дає нам змогу заробляти валюту.

— Очевидно, третій напрямок діяльності «Газпрому» — виробництво перспективних будівельних матеріалів і запровадження прогресивних технологій — зорієнтований передусім на вітчизняний ринок? Які у вас тут пріоритети?

— Сьогодні в Україні катастрофічно не вистачає засобів для обслуговування комунального господарства. Ми бачимо, яке обшарпане наше житло, інші споруди. І водночас не хочемо скористатися тим, що лежить на поверхні.

Ось хоча б такий приклад. Ми продовжуємо прокладати сталеві труби, які вже через п'ять років експлуатації починають протікати, потребують ремонту, особливо на гарячому водопостачанні всередині будинків і споруд.

А тим часом у світі вже давно використовують пластмасові труби, які обходяться без ремонту п'ятдесят років. Окрім того, вони не іржавіють — значить, і вода у них чистіша.

Мають ці труби і цілий ряд інших суттєвих переваг. Вони значно легші за сталеві — отже, їх зручніше укладати. А найголовніше — удвічі дешевші від сталевих.

Усі потрібні дозволи для масового застосування цих труб нашим виробничим підрозділом, фірмою «Пластик» давно одержані. І ми їх широко використовуємо на будовах в Алчевську, Черкасах, Сумах, під Києвом, у Житомирській області. Однак масового використання пластмасових труб в Україні не бачимо — заважає інертність мислення.

Правда, поки що ми користуємося імпортом, але маємо намір найближчим часом придбати установку для виробництва вітчизняних труб.

Або ще одна проблема. Держбуд виконав велику роботу і ввів нові норми втрат тепла через захисні конструкції. Але ці норми прийняті, виходячи із сьогоднішніх можливостей нашої промисловості, і відстають від норм країн Європи, хоча там клімат м'якший. Ці норми треба зробити жорсткішими, якщо трохи допомогти промисловості.

І саме з допомогою західних фірм на наших заводах у найстисліші строки можна налагодити випуск ефективного вітчизняного утеплювача — і таким чином істотно зменшити тепловтрати в наших квартирах і службових приміщеннях. Певно, що для того можна було б скористатися коштами вітчизняних приватних структур, а також західними кредитами. Але в даному разі без державної підтримки не обійтися.

Вів розмову Леонід БРОВЧЕНКО.

Вітчизняний стиль

Оптичний приціл? Будь ласка. Січкарню? Немає проблем!

Ще П'ЯТЬ років тому Київський завод «Арсенал» огортав туман засекреченості. Це й не дивно: підприємство було одне з провідних у системі військово-промислового комплексу СРСР, і 90 відсотків продукції підприємства — висококласна оптикоелектронна техніка — мала військове призначення. Решта 10 відсотків (здебільшого відомі у всьому світі фотоапарати марки «Київ») — продукція цивільного призначення. Нині ситуація протилежна. Підприємство перейшло на виготовлення цивільної продукції. Що ж до військової, то виконує лише разові нерегулярні замовлення, в основному з Росії. В Україні попиту на цю продукцію майже немає, бо невеличкі науково-технічні розробки вважати за замовлення несерйозно.

Це й зрозуміло, бо маємо країну вже з іншими масштабами, іншими мілітаристськими запитами, іншою воєнною доктриною.

Змінилися й обсяги продукції, яку виготовляє підприємство: вони значно знизилися.

Зрозуміло, що візитною карткою підприємства залишаються фотоапарати і фотооб'єктиви. Продукція, яка здобула найвищу оцінку у професіоналів. «Арсеналу» і в Союзі не було рівних у виробництві середньоформатної фотоапаратури, так само як і у виробництві об'єктивів. Таких, як «Яшма» та «Шифт». Тепер завод виготовляє близько 25 тисяч фотоапаратів на рік, а може (раніше він це й робив) — до 200 тисяч. Для порівняння скажу, що п'ять років тому в СРСР виготовляли до 5 млн. фотоапаратів на рік. Сьогодні їх виробництво в Росії і в СНД значно скоротилося. Майже в такій самій пропорції, як і на «Арсеналі».

Тож арсенальці переналагоджують своє виробництво і на випуск іншої продукції, часом далекої від основного, високоточного оптико-електронного, профілю підприємства.

Освоїли випуск пальникового пристрою «Факел» з автоматикою. Сертифікували його. Серед новинок — і фарбувальний агрегат низького тиску з компресором. Цей виріб незамінний для невеличких підприємств і кооперативів, які займаються ремонтними роботами. А от у сільській господі знадобиться арсеналівський «комбайн» — агрегат, який поєднує в собі функції крупорушки, січкарні та овочерізки. Еволюція арсеналівського виробництва, як бачимо, дійшла і до січкарні. А що поробиш, коли на агрегати для переробляння сільськогосподарської продукції сьогодні попит більший, ніж на оптичні приціли для літаків?

До речі, про приціли. Завод виготовляє і їх. Та йдеться про спортивні оптичні приціли.

І все ж таки до основної продукції підприємства належать оптико-електронні розробки. База є база. І виробнича, і людська. Спеціалісти «Арсеналу» разом із колегами з Міністерства охорони здоров'я розробили й налагодили випуск унікального приладу — аналізатора крові. Цей прилад за дві хвилини видає аналіз крові з 11 параметрів. Причому двох пацієнтів. З «Арсеналу» виходить ще один зразок медичної техніки — камера Горяєва, за допомогою якої теж роблять аналіз крові. Київська камера за пропускною спроможністю вдвічі потужніша за аналогічну, яку виготовляють у Санкт-Петербурзі. Традиції не забуваються. Арсенальці завжди були попереду ЛОМО у виробництві фотоапаратів. Ведуть перед і в розробках медтехніки.

Шукаючи роботу, арсенальці нині беруться за будь-яке більш-менш вигідне замовлення. Унікальна виробнича база й потужності, висококласні спеціалісти можуть розробити й поставити виріб на потік за досить короткий строк. Як це було, приміром, із банківською технікою, коли до «Арсеналу» звернувся по допомогу Національний банк.

Тож слова, винесені в заголовок, — це не жарт. Це реальність. На «Арсеналі» вміють робити все — від унікальних речей для освоєння космосу до дверних замків, які донедавна ходили на чорному ринку, а сьогодні відкрито виготовляють на заводі.

Ольга МАЛИНОВСЬКА.

ТРАГЕДІЯ ТА ПЕРЕМОГА ГРУШЕВСЬКОГО

У ЗВ'ЯЗКУ із святкуванням 130-ї річниці від дня народження Михайла Грушевського — видатного українського історика, першого і незмінного Голови першого українського парламенту — Центральної Ради і першого Президента України — на адресу оргкомітету з підготовки і відзначення ювілею надходять матеріали та документи з його життя і діяльності.

Посольство України в Республіці Болгарія надіслало копію журналу «Українсько-болгарські вісті» (№1, 1935 рік), який видавався в Софії Українсько-болгарським товариством. На жаль, цей перший номер виявився й останнім, але з нього болгарська громадськість того часу могла одержати досить вичерпну інформацію про Грушевського. У журналі вміщено дві посмертні статті, присвячені Грушевському: українською мовою «Трагедія Михайла Грушевського і трагедія України» О. Шульгіна та болгарською — «Михайло Грушевський» болгарина Д. Шимшанова.

Особливий інтерес для сучасників становить невідома в Україні стаття О. Шульгіна, сподвижника М. Грушевського по Центральній Раді і першого міністра закордонних справ Української Народної Республіки. О. Шульгін, як і значна частина українських політемігрантів, різко засудив повернення Грушевського в Україну з еміграції. Дехто розглядав це повернення навіть «як акт зради», «шукання життєвих вигод», і «пристосування до обставин».

Емігрувавши разом із Грушевським з України 1919 року після перемоги більшовиків, багато українських політемігрантів, серед них і Олександр Шульгін, назавжди залишилися в еміграції, глибоко сумуючи за Україною, ненавидячи московський окупаційний режим і очікуючи на його падіння. Мало хто із них дожили до омріяної незалежної Української держави, якою стала Україна сьогодні, але всі вони вірили, що такий день настане . За кілька місяців до своєї смерті восени 1959 року на ювілейних зборах української громадськості у Нью-Йорку з нагоди його 70-річчя О. Шульгін говорив: «... Всесвітні держави, засновані на насильстві та поневоленні, завжди врешті-решт зникають. Зникне і СРСР. Це справа часу, це закон історії... Прийде час — буде в Києві наш справжній уряд ... І прийде час, коли ми святкуватимемо наші національні свята не на чужині, а на славному київському майдані під дзвони святої Софії».

В українській діаспорі продовжував існувати інститут Української Народної Республіки (УНР) «без території», український уряд в екзилі та започаткований М. Грушевським інститут Президента Української Народної Республіки, що регулярно обирався українськими політемігрантами. Останнім Президентом УНР був Микола Плав'юк, котрий урочисто передав усю канцелярію УНР першому всенародно обраному Президентові незалежної України Леоніду Кравчуку.

О. Шульгін, як і значна частина діячів Центральної Ради та українських політемігрантів, ніколи не вибачив повернення з еміграції в Україну «замолодого», «політично не витриманого» М. Грушевського, який, на їхню думку, «не маючи політичної витримки», зробив свою чергову фатальну помилку, «акт зради» перед Україною, «знизився до порозуміння з справжніми катами» — московськими більшовиками, які окупували його Батьківщину. «Всі ми тієї думки», писав український есер М. Стахів у газеті «Народна воля», що ви не повинні повертатися, бо ви не простий собі професор і не звичайний вчений, що повертається приватно, але ви є перший президент Української Народної Республіки... Ваш легальний поворот був би формальним визнанням чужої окупації в Україні».

Шляхи українських політемігрантів і Грушевського 1924 року розійшлися.

Через п'ять років еміграції, давши обіцянку більшовикам назавжди залишити політику, Грушевський повернувся в Україну до свого народу, щоб завершити написання основної праці свого життя — багатотомової монументальної «Історії України-Руси», своєрідної історичної метрики України.

Повертаючись в Україну, до свого народу, до своєї стихії, без якої він не міг жити на чужині, Грушевський був добре інформований про вороже ставлення до нього московських і місцевих більшовиків і не мав жодних ілюзій про «шукання життєвих вигод». Незадовго до повернення Грушевський у листі до П. Починка писав: «Я большевикам ніякий не приятель, мало хто стільки потерпів від них, як я, і далі терплю: книги мої на Україні заборонені; транспорт книг моїх, висланих торік, большевики переробили на картон, аби не дати їм розійтись».

Грушевський повернувся в Україну, щоб розділити трагічну долю свого народу, яка «часом прибивала його до землі, але, як добрий хліб після зливи, він завжди підіймався вгору і лишався самим собою». За це повернення в Україну з чужини, щоб «жити, працювати, страждати і боротися разом» із своїм «працьовитим, здібним, героїчним і невмирущим» українським народом, Грушевський заплатив найдорожчим — життям власним і життям своєї родини і близьких, яких кати-більшовики винищили «до основанья». Сьогодні «прибитий до землі» український народ, «як той добрий хліб », підіймається вгору, а разом з ним повертається і Михайло Грушевський, котрий у тяжку годину випробування був разом із своїм народом. У цьому — не трагедія Грушевського, а перемога, заслужена шана і слава першому президентові України.

«Великих людей, — пише у цій статті О. Шульгін, — судять іншими мірками, ніж простих смертних, до них ставлять більші вимоги, як до кого-будь іншого, їм не прощують того, що дарують середній людині. Висвітлити трагедію Грушевського, яка тісно зв'язана з трагедією України, — це одно з завдань майбутніх істориків та його біографів».

Пропонуємо не відому українським читачам статтю Олександра Шульгіна «Трагедія Михайла Грушевського і трагедія України», яка висвітлює повернення Грушевського в Україну як його особисту трагедію життя (збережено стиль автора). Щиро дякуємо Посольству України в Республіці Болгарія, Управлінню культурних зв'язків МЗС України за наданий матеріал. Просимо також українських політемігрантів у країнах Східної і Центральної Європи, де під час еміграції перебував Грушевський, сприяти поверненню в Україну всіх матеріалів про його життя в еміграції для музею Михайла Грушевського в столиці незалежної України Києві.

Леонід РЕШОДЬКО,
професор, відповідальний секретар оргкомітету з підготовки та відзначення 130-річчя від дня народження Грушевського.

Михайло Грушевський більше не живе... Рідко яка звістка так глибоко могла схвилювати ціле українське громадянство, цілу українську націю. Активним, практичним діячем він давно вже не був. Його постать , як політика, ще за життя увійшла до історії, але й була й буде живою та гігантська праця, яку виконав він для українського народу. Наші шляхи давно розійшлися. Та «Каноса» глибоко колись нас вразила, але ті, що близько знали й розуміли Грушевського, ніколи не могли трактувати той вчинок, як акт пристосування до обставин, як шукання життєвих вигод, тим більше, як акт зради. Великих людей судять іншими мірками, ніж простих смертних, до них ставлять більші вимоги , як до кого-будь іншого, їм не прощують того, що дарують середній людині. Висвітлити трагедію Грушевського, яка так тісно зв'язана з трагедією України, це одно з завдань майбутніх істориків і його біографів. Що б не робив Грушевський, нам, що коло нього стояли у великі й страшні часи, що бачили його в огні не фігуральному, а справжньому, що були свідками його незмірної сміливості, ясно, що Грушевський жив Україною і для України, що особисте життя його нерозривно й органічно з нею зв'язане.

Це був великий патріот, це був незрівнянний історик, организатор і публіцист, справжній пророк українського визволення, але поза тим це була людина, а людині властивим є мати свої моральні якості і свої хиби... І чим більша людина, тим яскравіше виявляються і ті й другі її риси.

У Грушевського стало сили , відваги й натхнення, щоб гарячим і сміливим словом збудити й покликати до чину український народ. Ніхто в більшій мірі не мав права на титул фундатора Української Народної Республіки як Михайло Грушевський. Він поставив державне завдання перед ще, може, не підготовленими народними масами і самою інтелігенцією. Він зробив усе можливе і неможливе, щоб довести до проголошення державної суверенності, а потім і незалежності України. Велична історична місія впала на долю нашого найбільшого історика. І його нещастям і нещастям цілої України було те, що він сам в собі не мав всього необхідного для того, щоб не тільки створити державу, але й втримати її в своїх руках...

Так багато було в цій постаті надзвичайних рис , гострого ума, досвіду, колосальної енергії, що якось дивно було бачити поруч з тим якесь фатальне нерозуміння найпростіших справ, які могла б виконати значно ліпше людина безконечно меншого масштабу, але більше пристосована до справжньої практичної політики. Це була велика людина для великих справ і не йому належало займатися політикою, організацією практичних, чисто річевих підвалин державності. Роль Грушевського в часи Центральної Ради з самого початку її існування була величезною, хоч іноді нашим діячам удавалося направити політику по-своєму , стримуючи деякі гостро революційні наміри «замолодого» Михайла Грушевського.

І от за часи есерівського міністерства справжнім безперечним правителем України стає він сам. Тут і виявилася вся трагічність людини , що з таким запалом бралася за справу, але, переоцінюючи разом з тим свої дійсно надлюдські сили, не могла при допомозі людей слухняних, та не зовсім придатних для своєї ролі, виконати велике своє завдання...

Але не слід і переоцінювати ролю цих людей, так і самого Грушевського: фатальність історії, тяжкий хрест і долю, що мусила пережити Україна, годі було перебороти навіть титанам.

Трагедія полягала в самій ідейній складці як переважаючої більшості української інтелігенції, так і її проводиря – Михайла Грушевського.

Ідея державності тільки входила в наші душі, але мозок наш ще не був перейнятий нею в тій мірі, як це було на той час потрібно.

Історичні обставини склалися так, що український націоналізм розвивався з соціалістично-народницьких настроїв інтелігенції.

А в часи революції російської цей зв'язок між націоналізмом і соціалізмом став ще більш тісним, фатальним і разом з тим неминучим. Підняти й повести за собою українську масу можна було тоді, тільки поставивши перед нею якнадалі їдучі соціальні лозунги. Во ім'я національної ідеї Михайло Грушевський благословив есерів і сам до них пристав. Маси пішли за ними. Українська держава була створена, але ці ідеї, добрі для приваблення, для пробудження народу, одночасно були отрутою, смертю для тої державності, задля створення якої вони були виголошені.

Михайло Грушевський глибоко переживав трагедію України. Вся діловита, здавалося б чисто практична вдача його не в'язалася з романтизмом, але він був в душі такий самий романтик, як ті самі маси, що він їх очолив. Він безперечно тяжко пережив трагедію України, що була власною його глибокою душевною драмою... Але по-своєму переживав він її. Його надзвичайна вченість, його сверхрозум не давали йому заспокоїтися й ясно стати на одну творчу лінію та її додержувати. Він не знав утоми в роботі, але він не міг витримати спокою, не вмів чекати, не мав того, що зветься політичною витримкою. Роки йшли, він не мав сили сидіти на еміграції, ностальгія його кликала додому, а розум працював і шукав ріжних шляхів. Розум підносив його далеко за горизонти чистого історика України до ширших поглядів історика універсального типу. Це була не зовсім звикла сфера для людини, що вік свій провела над встановленням фактів своєї національної історії, але він опановує по-своєму цим новим історичним та соціологічним багажем. І Грушевський, що з такою хоробрістю, з такою завзятістю разом з нами боровся проти большевиків, несподівано прийшов до ідей зовсім для нього нових. Певно, про це він писав в есерівських виданнях, але мені довелося чути дещо від нього самого влітку 1920 року. Ми болюче відчували кожну звістку, яка звідти надходила. Грушевський ставився до того зовсім по-філософськи, і його «байдужість» глибоко дратувала мене, але разом з тим з довгих розмов я бачив і розумів складну мережку, яку вироблював цей дивовижний розум: Римська імперія повстала перед його зором, бачив він занепад великої античної культури, появлення християнства, яке, здавалося йому, руйнувало всі людські здобутки, всю красу життя й мистецтва... І все ж на руїнах виросте щось велике, може, справді опанує цей рух цілим світом, може, справді слід пристосувати українські національні інтереси до нових вимог життя? Може, це дасть задоволення народним масам, а коли ні, вони все це зметуть, і тоді треба бути на місці, на сторожі...

Він проводир народу, він, що уважує своєю місією служити йому, вирішив повернути додому будь що буде.

Яке глибоке розчарування мусило охопити його, коли там, на місці побачив він справжню дійсність, відчув , що знизився до порозуміння з справжніми катами і позбавив себе в очах народу можливости очолити майбутній народній рух, якого він зрештою так і не діждався.

Безконечно прикро, що пійшов Михайло Грушевський до цієї «Каноси». Яким великим промінням сіяв би його смертний образ, коли б він лишився твердим і непереможним борцем, першим головою цілої непокірної нації... Не судилося.

І замість того перед нами постає образ нещасного старця, який вмирає в далекій стороні, всіма покинений, холодний і голодний... Так одходить у вічність один з найбільших українців не тільки сучасної доби, але й цілої історії нашої. Михайло Грушевський, що покликав нас слідом за Шевченком і Драгомановим стати нацією, стати господарем своєї землі, зайняти своє місце серед старих народів світу, як той старий кобзар з доньокою-поводиркою мандрує по тій чужині, проти якої колись підіймав він грізний голос, свою могутню руку.

Ця смерть символізує всю ту нечувану трагедію, яку разом з найбільшим її сином пережила і переживає вся українська нація.

Олександр ШУЛЬГІН.

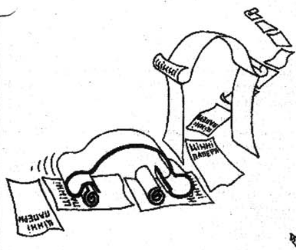
Коментар

Акція як довідка про гроші

***З** ОГЛЯДУ на задекларований НБУ намір скоротити розміри прямих кредитів уряду на покриття дефіциту бюджету, істотно збільшивши обсяги випуску державних цінних паперів, можна прогнозувати бурхливе перетікання грошових потоків з валютного на фондовий ринок.*

Власне, це підтвердив і минулий місяць, коли ставка доходності по облігаціях внутрішньої державної позики (ОВДП), які розміщалися на аукціонах НБУ, сягнула в перерахунку на «зелені» за 119 відсотків річних. Навіть за ситуації, коли відсічні аукціонні ціни зростали, а ставка рефінансування НБУ зменшувалася, короткотермінові (на 3 місяці і півріччя) держоблігації користувалися незмінним попитом у банківських установ та нерезидентів. Через те, природно, не здає своїх позицій і вторинний (позабіржовий) ринок держоблігацій.

Взагалі становлення і розвиток ринку ОВДП, нехай і запізно, але, схоже, переконало батьків приватизації в Україні, що навіть довідка про гроші, якою є, по суті, майновий сертифікат, ще не є грошима, тобто мірилом вартості держмайна. Особливо, якщо на часі реанімувати основні фонди і вдосконалювати технологію виробництва, для чого потрібні не папірці, а реальні грошові знаки.

Українська фондова біржа, на якій торгують акціями вже приватизованих підприємств, грошового зиску майже не приносить, чимало акціонерних товариств навіть перспективних галузей економіки, не маючи інвестиційної підтримки, ладні продавати свої цінні папери за номінальною вартістю, та ба — не купують.

Тим часом, позабіржовий ринок цінних паперів дихає на повні груди: зростає курсова вартість акцій цементних, нафтопереробних, пивних заводів, зарубіжні інвестори виявляють жваве зацікавлення до акцій стратегічно важливих об'єктів України. ФДМУ, нарешті, видобуває на світ довгоочікувану методику оцінки вартості майна, в основі якої лежать інвестиційні зобов'язання, тобто реальні гроші. Уряд поспіхом створює міжурядову комісію з питань акціонування стратегічно важливих об'єктів на кшталт Миколаївського глиноземного або Білоцерківського шинного заводів. Віце-прем'єр Анатолій Кінах при цьому зазначає, що держава не обов'язково домагатиметься контрольного пакета акцій. Чимало спостерігачів розцінює цю заяву як визнання того, що акція ще не набула статусу цінного паперу. Проте набуває того статусу дуже стрімко, бо передумов для цього вже достатньо.

Сергій ВУСАТИЙ.

У фінансових посередників

Дивіденди — порівну

***Х**ОЧА у всіх поштових відділеннях можна обміняти майновий сертифікат на інвестиційний першої Чернігівської компанії «СІВЕР-ІНВЕСТ», все ж про це мовчать місцеві радіо і газети. Отже, якщо немає масової агітації за приватизацію, мабуть, справи у цієї структури не такі вже й благополучні? Голову правління ЗАТ «Інвестиційна компанія «СІВЕР-ІНВЕСТ» Валерія Бабича це питання не здивувало.*

— Розумієте, — каже він, — авантюристи, ділки, аби ошукати людей, дійсно роблять ставку на надміру масовану рекламу в засобах масової інформації. І вони, ясна річ, часом досягають мети. Ми ж не прагнемо залучити якомога більше майнових сертифікатів громадян, бо сумна реальність — привабливих об'єктів для їх вкладення залишилось обмаль. Крім того, аукційна ціна, як показує практика, піднімається на кращі підприємства в десятки разів. Ось тому наше головне сьогодні завдання — ефективно вкласти «ваучери», які нам люди вже довірили. За непродумані дії компанії, які можуть призвести до великих збитків, повністю несуть відповідальність засновники — десять провідних фірм, підприємств Чернігова. Цим ми відрізняємося від трастових авантюристів...

Поки що компанії вдалося розмістити сертифікати у благополучні підприємства, зокрема вона має значний відсоток акцій ВАТ «Чернігівгаз». Проте це не значить, що незабаром саме тут щасливчики отримають дивіденди. Всі вони ділитимуться між власниками інвестиційних сертифікатів порівну. І це не єдиний плюс. Вартість інвестиційних сертифікатів зростає передусім за рахунок отримання значних прибутків за консультативну роботу співробітників «СІВЕР-ІНВЕСТУ» з питань приватизації, завдяки випуску та обігу цінних паперів, наданню послуг з проведення емісій цінних паперів. Замовників вистачає. Наприклад, надані компанією інформаційні послуги щодо зміни структури управління ВАТ «Пластмас-Прилуки» постали нещодавно на порядку денному семінару керівників промислових підприємств, що його провела облдержадміністрація.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

ФОНДОВА БІРЖА: М'ЯСОРУБКА БЕЗ М'ЯСА?

***АТ** «ДОНЕЦЬКА ФОНДОВА БІРЖА» — структура цілком нова, тому розмова з головою правління Михайлом Вазарчуком ішла здебільшого про майбутнє.*

— Незважаючи на молодий вік, біржа примітна вже тим, що є єдиною некиївською регіональною фондовою біржею. Серед двох десятків її засновників — обласна дирекція Укрсоцбанку, Перший Український міжнародний банк, фінансові компанії «Діком», «Кераметінвест», «Лівобережна фондова група», Українська фондова біржа.

— Чи має якісь особливості торгівля цінними паперами в Донбасі?

— Лише одну: казати про фондовий ринок у регіоні як про такий не можна. Становище торговців цінними паперами тут гірше, ніж у будь-якій іншій промислово розвиненій області. Єдине, що має постійний попит, — акції приватизованих і тих підприємств, що їх приватизують. І ми маємо намір здійснювати аукціони з продажу таких акцій, зрозуміло, не велетів загальнодержавного значення, як металургійні комбінати «Азовсталь» та імені Ілліча, а підприємств місцевого масштабу. І тут регіональна біржа незамінна. Інша річ, що в області не так багато об'єктів, привабливих для інвестора.

— Акції яких підприємств мають найбільший попит?

— Сказати, що ці акції ходять на ринку і мають найбільший попит, а ці — ні, я не можу. Вони не ходять на ринку! Так, є акції «Укррічфлоту» і АПБ «Україна», які досить ліквідні і швидко розкуповуються. Але переважна більшість інвесторів не займається сьогодні ні портфельними, ні спекулятивними інвестиціями. Вся спекуляція зводиться в найкращому випадку до того, що фінансова компанія купує контрольний пакет і чекає, поки їй запропонують за нього максимально високу ціну. Якщо можливе таке порівняння, то біржа сьогодні — це м'ясорубка, якій не вистачає головного — м'яса.

— Які ж заходи, на вашу думку, могли б пожвавити ринок цінних паперів?

— Ми розробляємо програми з кількох напрямів, серед них вельми перспективні — вексельний обіг і муніципальні позики.

Програму вексельного обігу цілком можна здійснити на регіональному рівні. Наприклад, підприємство-виробник виписує вексель, розраховуючи продати в майбутньому продукцію і розрахуватися з векселетримачем. Біржа потрібна, щоб встановити справжню ціну паперів. Також потрібна структура, яка підстраховувала б виробника в разі неможливості погасити вексель. Якщо такий механізм буде запущено, стане легше всім — і виробникам, і комерсантам, і державі.

— Ви згадали про муніципальні позики як про перспективні. Проте в Донецьку вже випущено облігації так званої житлової позики, але ажіотажу навколо них не видно.

— Поясню, в чому помилка. Облігація має передбачати сплату відсотків за вкладеними коштами або гарантоване повернення коштів разом із відсотками по закінченні строку обігу. Згадані житлові облігації випускаються під квадратні метри житла і жодної сплати відсотків не передбачають. Крім того, ціна квадратного метра нового житла вища за ціну квадратного метра, що був у вжитку, і відлякує людей з невисокими доходами. Проте муніципальна позика, здійснена за всіма правилами, могла б забезпечити значний приплив грошей у галузь, що підтверджує досвід не такої вже далекої нам Росії.

Інтерв'ю взяла Ліна КУЩ.

Донецьк.

Ви запитували

Чи є таке право?

«Що означає «переважне право акціонера на придбання акції»?

Це право виникає з відчуженням акції лише через продаж. При цьому особа, яка продає акції, зобов'язана передати їх іншому акціонерові, якщо останній готовий сплатити за них стільки, скільки й третя особа. Наприклад, якщо акції було запропоновано до продажу за ціною 2 млн. крб., то ці акції вже не можна буде продати третій особі за 1 млн. В цьому випадку акціонери мають право заперечити продаж у суді й самі придбати акції за ціною 1 млн. Якщо ж решта акціонерів згодні купити акції за пропонованою ціною, то вони здійснюють своє право переважно перед третіми особами, які беруть участь у торзі.

Даєш власника!

Виповнився рік Рівненському регіональному центру сертифікатних аукціонів. За цей час прийнято більше 30 тисяч приватизаційних сертифікатів. Мало це чи багато? В Тернопільській області, як прозвучало в телепередачі, за такий же період прийнято більш як 70 тисяч «ваучерів». Якщо взяти до уваги, що термін дії сертифікатів обмежено 31-м грудня поточного року, то рівненчанам варто прискорити ходу.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

Не питай у ЖЕКа про таємницю цього чека

***В** ЗАКОНОДАВСТВІ України про приватизацію державного житлового фонду сказано, що житлові чеки — це приватизаційні папери, які одержуються всіма громадянами і використовуються при приватизації державного житлового фонду.*

Можна також їх використовувати і під час приватизації частини державних підприємств. Вартість житлового чека — 420 тисяч карбованців. Мізерія, про яку незручно говорити.

Правда, якщо житловий чек людина використовує при приватизації державного майна, то його вартість оцінюється в 20 мільйонів карбованців. Це вже хоч щось. Як насправді використовуються житлові чеки?

—Щоб з'ясувати це я зайшов у відділ з приватизації житлового фонду Луцького міськвиконкому. Завідувачка Алла Грабко, посміхнулася:

—З житловими чеками діється щось незрозуміле. Як правило, у Луцьку ці папери використовуються лише громадянами, котрі проживають в державних квартирах і їх приватизують. А державних квартир в нашому місті приватизовано до 30 відсотків. Інші мешканці міста практично не використовують належних їм житлових чеків. Чому? Люди не знають, що з ними можна робити, куди їх варто вкласти. Але головна проблема в тому, що ті державні структури, які займаються цінними паперами під час проведення приватизації, не беруть житлових чеків. Кажуть, що про них нічого не йдеться в нормативних актах, хоч це зовсім не так. В Центрі сертифікатних аукціонів мені пояснили, що їм з Києва доводять списки об'єктів, які виставляються на аукціони, де вказується, які саме цінні папери можна брати. Про житлові чеки ще жодного разу не йшлося.

Разом з Аллою Володимирівною я зайшов в представництво Фонду держмайна України, де в його начальника Володимира Чепурного поцікавився, чому саме вони при приватизації об'єктів державної власності не використовують житлових сертифікатів. І почув:

—Згори про житлові чеки не було ніякої вказівки.

Насправді це зовсім не так. Володимиру Чепурному належало б знати, що 11 березня 1996 року Фондом держмайна України видано «Тимчасове положення про використання житлових чеків у вигляді депозитних рахунків для приватизації майна державних підприємств».

Як бачимо, є нормативна база. Виявляється, що про використання житлових чеків сказано й в інших документах. Тільки їх не читають. Принаймні в Луцьку.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Точка зору

ТРЕБА ПОДВОЇТИ ЗАРПЛАТУ

за умови спрямування цих грошей на купівлю вітчизняних товарів, тоді підприємства одержать кошти – і це «закрутить» виробництво

Головна біда української економіки в тому, що у нас немає національного макроекономічного управління і «рятують» її іноземці. Тим часом історія не має прикладів, коли б хоч одна держава вилізла із жебрацтва за кошт іноземної допомоги.

Справа в тому, що економіка будь-якої країни споконвіку функціонує в умовах гострого дефіциту ресурсів, і в першу чергу сировинних, за володіння якими не раз вибухали війни. Та після другої світової війни стало зрозуміло: не загарбницький, а саме фінансово-економічний (під виглядом допомоги слабкішим державам) є найефективнішим засобом привласнення їхніх ресурсів не тільки для поточних потреб, а й для створення неабияких запасів на майбутнє. Економічне зростання, а відтак і стабільність національної валюти зумовлені зовсім не іноземною допомогою, а науково-технічним рівнем виробництва і спроможністю економіки акумулювати сировинні ресурси.

Саме Захід усім нужденним державам світу постачає долари, а забирає від них за нееквівалентними цінами сировину і навіть інтелектуальні ресурси. І хто кого виручає, видно з таких даних. В 1988 р. загальна сума допомоги розвинутих капіталістичних держав країнам, що розвиваються, становила 90 мільярдів доларів. Виплати ж останніх у рахунок боргу і платежів по процентах були на 50 мільярдів доларів більші.

Україна в цьому відношенні не виняток.

Незважаючи на позитивне сальдо торговельного балансу, український експорт призводить до розвалу цілих галузей вітчизняної економіки, бо повністю відбирає сировину. Так, наприклад, сьогодні більш як 85% шкір вивозиться за кордон, причому за демпінговими цінами.

Про ефективність імпорту говорити теж не доводиться. Готова продукція, що надходить по імпорту, на 73% виготовлена з української сировини, причому 60,6% припадає на далеке зарубіжжя і тільки 12,4% — на Росію.

В 1995 р. в Україну було імпортовано товарів на суму 9,8 мільярда доларів. Цей імпорт український народ не з доброї волі фінансує своїми доходами (зарплатами, пенсіями та ін.) замість того, щоб фінансувати власне виробництво. Причому, ці доходи, один раз вилучені з обороту вітчизняної економіки, в геометричній прогресії зменшують необхідну кількість грошей для її подальшого оптимального функціонування. Ось як це відбувається. З України тільки через Сімферополь щоденно вивозять за кордон від 2 до 5 млн. доларів, а за рік це становить понад мільярд доларів, які були куплені, звичайно, за наші національні гроші. Залишивши один мільярд доларів за кордоном, в Україну завозять і продають за національну валюту вже на суму, еквівалентну не менш як 1,6 мільярда доларів. Припустімо, що приблизно 100 мільйонів доларів імпортери витрачають на вітчизняні товари, в основному на продукти харчування. Таким чином в імпортерів уже буде національної валюти на 1,5 мільярда доларів. Цю збільшену тепер уже в 1,5 раза масу національних грошей знову спрямовують на фінансування зарубіжної економіки. Оскільки пропозиція національних грошей збільшилась у півтора рази, то це неодмінно призводить до їх девальвації, а відтак до підвищення цін як на вітчизняну, так і на імпортну продукцію.

Звідси цінова вакханалія. Отже, не надлишок грошей в обігу, а їх нестача і девальвація, зумовлені абсолютною відсутністю національного макроекономічного управління, є однією з причин падіння виробництва.

Аналіз різноманітних економічних теорій і світового досвіду показує: заходи з реформування економіки будь-якої країни мають бути зведені до підвищення рівня ефективності управління її макро- і мікроекономічними системами і, таким чином, до забезпечення підвищення національної продуктивності праці.

Для тих, хто відстоює ідею невтручання держави в макроекономічні процеси, наведемо декілька історичних фактів. В Європі в період раннього капіталізму існував централізований контроль над цінами, якістю товарів і послуг, процентними ставками і зовнішньою торгівлею. У США тільки з приходом до влади Р. Рейгана було ліквідовано урядовий орган, який здійснював контроль над заробітною платою і цінами.

Отже, і українській економіці вкрай потрібне національне управління фінансами, яке виконувало б ті самі функції, що виконує сьогодні Федеральна резервна система США (ФРС). Національний центр продуктивності праці — Міністерство праці України варто реорганізувати в національний центр продуктивності при Кабінеті міністрів, який би вирішував у першу чергу макроекономічні проблеми підвищення продуктивності, аналізував управлінські рішення державних структур за їх впливом на рівень національної продуктивності праці. І, звичайно, вкрай потрібні державні органи, що контролювали б співвідношення цін і зарплати, в тому числі їх міжгалузеве співвідношення. Ніде в світі, а надто в країнах з розвиненою економікою і несформованим ринком, вільного ринку національних грошей не існувало. Співвідношення курсів валют було зумовлене на певний період політичними, тобто адміністративними, заходами або ж просто встановлювався фіксований курс валют. І невипадково з липня 1995 р. уряд і ЦБ Росії встановили межі зміни обмінного курсу рубля.

В усіх країнах, що досягли вражаючих соціально-економічних показників, першочерговим і головним джерелом фінансування економіки, виробництва були і є грошові доходи населення (у західних країнах вони покривають більш як 70% інвестиційних потреб), другим — інвестиції вітчизняних комерційних банків, третім — внутрішній борг держави. І тільки після повного використання вітчизняних джерел і за нестачі грошей вдаються до іноземних інвестицій, якщо це сприяє розвитку виробництва.

Але відсутність стимулюючого макроекономічного управління в Україні призвела до того, що національні джерела фінансування паралізовані, а головне з них — доходи населення без будь-яких економічних підстав просто штучно знищено.

Падіння виробництва перебуває в прямій залежності від темпів зростання цін і зниження реальної зарплати. І коли уряд заморожує зарплату по відношенню до зростання цін, то ще більше паралізує виробництво.

Виходячи з практичної доцільності, номінальні грошові доходи населення (зарплату, пенсії, стипендії тощо) доцільно підвищити у два рази. Якщо макроекономічне управління спрямує ці кошти на закупівлю вітчизняних товарів (а така можливість існує і її варто повністю використати), то це відразу знищить існуючу інфляцію високих витрат, кінцевим результатом якої є параліч економіки, і призведе в гіршому випадку до інфляції попиту, що буде позитивним явищем для нашого кризового виробництва. Адже інфляція попиту, як ніщо інше, стимулює його нарощування. Це подвоїть інвестиції і обсяги вітчизняного виробництва, тобто почне функціонувати ринок вітчизняних товарів і послуг, який зумовить формування й інших національних ринків — засобів виробництва, сировини, матеріалів і т. ін.

Подвоєння зарплати не дає ніяких економічних підстав для збільшення цін. Більше того, існує об'єктивна можливість їх навіть знизити.

Зовсім не зарплата зумовлює зростання цін, а спотворена монополізмом мутантна їх структура.

Подвоєння зарплати, навіть без врахування дій мультиплікатора доходів, призведе до подвоєння обсягів випуску продукції та надання послуг.

Сьогодні, на мою думку, першочергове завдання макроекономічного управління полягає в створенні цінової конкуренції, в оптимізації структури цін, і в необхідності стати її каталізатором і спрямувати номінальні грошові доходи населення України на фінансування вітчизняного, а не зарубіжного виробництва.

Подвоєння зарплати призведе до суттєвого зниження бартерних операцій, подвоїть суми надходжень від податку на прибуток підприємств і організацій (питома вага в доходах консолідованого бюджету — 23,1%) від прибуткового податку з громадян (7,7%), а також збільшаться в 2 рази надходження до Пенсійного фонду (19,9%) і до Фонду ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи (4,9%). Все це дасть змогу відмінити, принаймні в два етапи, податок на добавлену вартість з багатьох вітчизняних товарів і товарів критичного імпорту, що є основою функціонування вітчизняного виробництва. Аби сприяти скасуванню ПДВ, потрібно докорінно переглянути акцизну політику на товари некритичного імпорту.

Достатня кількість грошей у підприємств зменшить попит на кредит і призведе до зниження процентної ставки, а відтак і до зниження цін. Все це сприятиме нарощуванню обсягів інвестицій і виробництва, підвищенню продуктивності. За таких умов і можливе запровадження гривни. Взагалі, доцільне таке збільшення номінальних грошових доходів населення, аби в нього з'явилися надлишки грошей, за рахунок яких держава могла б формувати свій внутрішній борг, це, за оптимальної його структури, не має таких обтяжливих наслідків, як борг зовнішній.

Негативні наслідки так званого реформування економіки протягом більш як п'яти років показують: щоб зовсім не загинути, необхідно обрати інший шлях виходу із соціально-економічної кризи.

Анатолій ЛАСКАВИЙ,
докторант.

Київ.

Реклама

1992—1996 рр. Правекс—Банк

1. Великий банк — **ДОБРЕ?!**
2. 4 роки бездоганної роботи: жодної затримки платежів — **ДОБРЕ?!**
3. Операційний день до 18 години і навіть пізніше — **ДОБРЕ?!**
4. Ліцензія на всі види банківської діяльності — **ДОБРЕ?!**
5. Філії і відділення в більшості великих міст України — **ДОБРЕ?!**
6. Кореспондентські рахунки в найбільших банках світу — **ДОБРЕ?!**
7. Банківська таємниця не на словах, а на ділі — **ДОБРЕ?!**
8. Щире й турботливе ставлення до клієнтів — **ДОБРЕ?!**
9. Миттєва конвертація — **ДОБРЕ?!**
10. Оперативне вирішення будь-яких законних доручень клієнтів — **ДОБРЕ?!**
11. Анонімні рахунки у валюті — **ДОБРЕ?!**
12. Індивідуальне зберігання цінних речей клієнтів— **ДОБРЕ?!**

Наша адреса:
Київ-21, Кловський узвіз, 9/2.
Тел.: 294-79-96, 294-85-49, 294-82-22.
Факс: (044) 294-81-03.
Телекс: 631250 ALINA SU.
Ліцензія НБУ № 32.

Ми вважаємо, що добре, і намагаємося зробити ще краще!!! А як вважаєте Ви?

Jan & Co

GoldStar
Panasonic TEFAL
SHARP Moulinex
PHILIPS Roadstar

ДИЛЕР В СТРАНАХ БАЛТИИ, БЕЛОРУСИИ, УКРАИНЕ И МОЛДОВЕ

ОФИЦИАЛЬНЫЙ ДИЛЕР GoldStar В ЛИТВЕ

Торговый центр *Jan & Co*
Офис: Ерфурто 30, Вильнюс 2043, Литовская Республика
Факс.: (8-0122) 45 41 76, 26 94 53
Тел.: (8-0122) 26 85 12, 26 86 27, 26 85 70

ОПТОВАЯ ПОСТАВКА ТЕЛЕ, АУДИО И ВИДЕО ТЕХНИКИ
ПО САМЫМ НИЗКИМ ЦЕНАМ В РЕГИОНЕ, ПРЯМО ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ
МИНИМАЛЬНАЯ ПАРТИЯ - 20 000 USD

Реализуем ШПАЛЫ деревянные, пропитанные ГОСТ 78-89 и ж/б.
Тел.: (0562) 44-72-81, 44-27-72, 45-80-40.

ДЛЯ ДОМУ ТА ОФІСУ
НАЙКРАЩА СТОЛЯРНА ФУРНІТУРА
петлі, клямки, шпінгалети, замки та ін.
Гнучка система знижок
Фірма «ПЕРУН»
тел./факс: (044) 550-51-64

Приглашаем

деловых людей Украины посетить город Пекин (КНР) и принять участие в торговой выставке
"Украина - Китай 96"

Стоимость поездки 1300$ США

Тел. для справок
(044) 251-93-67, 261-73-58.

со стоянки в Харькове и "под заказ"

АВТОМОБИЛИ

Каждому покупателю - автомагнитола-бесплатно !

"НИВА-ТАЙГА"
ВАЗ-21043/47
ВАЗ-21053
ВАЗ-21061
ВАЗ-2107
ВАЗ-21083
ВАЗ-21093
ВАЗ-21099
Кузова ВАЗ 3-комплектности

УАЗ
УАЗ-3303 борт.,тент
УАЗ-31512 пасс. брез.верх
УАЗ-31512-027 пасс., брез.верх, мягк. салон
УАЗ-31514 люкс, металл. верх, мягк. салон
УАЗ-3962 санитарный
УАЗ-2206 микроавтобус,11 мест

ГАЗ
ГАЗ-31029 любых комплектаций
ГАЗ-3302 "ГАЗЕЛЬ"
ГАЗ-3309 - турбо-дизель

ИЖ
ИЖ-2715 "пирожок"
М-2141

По Вашему желанию мы установим в купленный Вами автомобиль стереосистему, сигнализацию, центральный замок; произведём тонирование стёкол и другие виды работ.

АВТОЗАПЧАСТИ

– Кузова, ГАЗ и ВАЗ любой комплектности..
– Двигатели, автоагрегаты, запчасти к отечественным легковым и грузовым автомобилям, тракторам ХТЗ.

ПОСТАВКА С/Х ПРОДУКТОВ
сахар, масло подсолнечника, мука, маргарин и т.д.

Электростанции: автономные дизельные и бензиновые мощностью от 1 до 200 кВт

СПЕЦСТРОЙМОНТАЖ г.Харьков, ул.Мироносицкая 25
тел/факс(0572) 40-21-20, тел. 43-34-91 (автомобили)
тел/факс(0572) 43-34-50, тел. 40-21-38 (запчасти)

ВОЗМОЖЕН БАРТЕР, ОФОРМЛЕНИЕ СПРАВОК-СЧЕТОВ

ПОРШНЕВАЯ ГРУППА

(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки)

ДЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ: *КамАЗ, МАЗ, КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, "ИКАРУС", УАЗ, ГАЗ-24, "Москвич-412", ВАЗ, ЗАЗ, ГАЗ-21*

ДЛЯ СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ: *Т-150, МТЗ-80, -82, ДТ-75, "Кировец", «Нива», «Колос», для двигателей: Д-240, А-41, 01М, СМД-14,-18,-20,-22,-31,-60*

для ГАЗ-53: коленвал, диск и корзина сцепления.
для КамАЗа: выжимной подшипник.

Топливная аппаратура

для дизельных двигателей (*распылители, форсунки, плунжерные пары ТНВД*).

ЧП «СПАРК», Киев, ул. Чаадаева, 3а (Борщаговка).
Тел./факс: (044) 474-4177.

ВАТ «Красилівський машзавод»

приймає замовлення на виготовлення тракторних навантажувачів ПТС-77М, навантажувача фронтального на базі трактора Т-156 ПСТ-72, автоцистерн для перевезення спирту та нафтопродуктів АЦП-5/130 на шасі ЗІЛ-130, автоцистерн для перевезення живої риби АЦПТ-3,3 нашасі ГАЗ-3307, місткостей об'ємом 5 м³, 25 м³, 50 м³ для підземного й наземного зберігання світлих і темних нафтопродуктів, місткостей А9-КЕС для накопичення і зберігання в антисептичних умовах фруктових соків, виноматеріалів та інших рідких харчових напівфабрикатів, підбирач буряків ШФ1-ППС/50-52.

Телефони для довідок: (код 03855)
2-11-97, 2-13-64, 2-31-53, факс 2-14-55.

Арбітражний суд Хмельницької області (280005, м. Хмельницький, пл. Незалежності,1) порушив справу № 43-Б/5 про банкрутство малого підприємства «Сервісбудіндустрія» (281900, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський, вул. Червоноармійська,9, кв.6 р/рахунок 468961 Промінвестбанк м. Кам'янець-Подільський).

Тел. (03849) 3-88-98, 2-87-32, 3-27-74.

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймають в місячний термін з дня опублікування оголошення.

Загублене свідоцтво № 5050 МПП ВАІ вважати недійсним.

Арбітражний суд Чернівецької області (274000, м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14) порушив справу №3-329-59/б за заявою кредитора — Агропромбанку «Україна» у особі відділення Агропромбанку по Сторожинецькому району Чернівецької області про визнання банкрутом малого підприємства «ОВІС-Буковина», юридична адреса якого: 275400, Чернівецька обл., м. Сторожинець, вул. О. Кобилянської, 5, р/рахунок №468307 в Сторожинецькому відділенні Агропромбанку «Україна» м. Сторожинець, МФО 356044.

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбитражный суд Запорожской области (330001, г. Запорожье, ул. Шаумяна, 4) возбудил дела о банкротстве следующих предприятий:

1. Частное предприятие «Бикас» (330097 г. Запорожье, ул. Лахтинская, 2/58; р/с 1468080 в КАБ «Славянский»), дело № 5/1-130.
2. Открытое акционерное общество Запорожский завод магнитофонов «Весна» (330097 г. Запорожье, ул. Новостроек, 3; р/с 6467464 в ЗРУ Проминвестбанка Украины), дело № 5/2-136.

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Інформація про шостий випуск акцій

інвестиційної компанії «Київське інвестиційне акціонерне товариство» (АТ «КІНТО»)

Інвестиційна компанія «Київське інвестиційне акціонерне товариство» (надалі — Товариство) — акціонерне товариство з іноземними інвестиціями, зареєстроване 23.03.1992 р.

Товариство має ліцензію Міністерства фінансів України №26 на здійснення діяльності з випуску та обігу цінних паперів. Операції з цінними паперами становлять виняткований вид діяльності Товариства.

На підставі рішення загальних зборів акціонерів АТ «КІНТО» від 13.03.1996 р. (протокол №1) засіданням правління АТ «КІНТО» 14.03.1996 р. прийнято рішення про збільшення статутного фонду шляхом збільшення номінальної вартості акцій.

Шостий випуск акцій складається із 400 000 (чотириохсот тисяч) простих іменних акцій номінальною вартістю 225 000 (двісті двадцять п'ять тисяч) карбованців кожна на загальну суму 90 000 000 000 (дев'яносто мільярдів) карбованців.

Розміщення акцій шостого випуску здійснюється шляхом обміну акцій всіх попередніх випусків на акції нового випуску у співвідношенні: одна акція попередніх випусків — одна акція шостого випуску. Збільшення номінальної вартості здійснюється за рахунок прибутку.

Обмін акцій здійснюється з 27 червня по 3 липня 1996 року за адресою:

252023, м. Київ, Спортивна пл.1, каси Палацу спорту: тел. 221-56-29.

Предприятие «Днепрторгкомцентр» реализует со склада в Днепропетровске

АВТОШИНЫ

для грузового, легкового и с/х транспорта.

Тел.: (0562) 78-69-07, 78-69-06.
Тел./факс (0562) 78-46-93.

Книжки наступного тижня

Чи навчиться Пеппі української?

На нашому книжковому ринку бракує української дитячої книжки — справжньої: традиційно збільшеного формату, у «вічній» і збабливій, мов коробка цукерок, обкладинці, на вибіленому цупкому папері, з розмаєм ілюстрацій. Таке видання дорого коштує видавцеві, а надто — покупцеві. Хто сьогодні вкладатиме великі гроші без сподівання на швидке повернення? Проте у видавців є діти. І вони ризикують. Бо непрочитані вчасно книжки для людини вмирають.

Львівське видавництво «Манускрипт» два роки готувало «Пеппі Довгупанчоху» — малюнки чудової ілюстраторки В. Ковальчук, леткий переклад українською О. Сенюк. Разом з тим довго накопичували гроші — від видання утилітарних посібників з англійської і т. ін.

Нарешті, видали 25 тисяч «Пеппі...». Книготорговці придбали її у видавництва за 460 тис. крб., а виставили на продаж — по 700. Чи куплять тепер «Пеппі» батьки за суму, на яку можна кілька днів харчуватися? Чи придбають її 20 тисяч злиденних шкільних бібліотек?.. Злий парадокс: видання, бажане для багатьох, — ні до кого не доходить. «Манускрипт», котрий вклав сюди чи не всі свої оборотні кошти, мусить заморозити подальшу програму, де на черзі — так само принадна «Аліса...» Л. Керрола.

А податкові пільги на видання української дитячої книжки, на її розповсюдження? Росіяни запровадили у себе такі пільги з початком року в Законі про держпідтримку книговидання, і тепер друкована там книжка коштує покупцеві щонайменше на третину дешевше, ніж нашому. І минеться зовсім небагато часу, коли на наші розкладки ляже російськомовна «Пеппі» — і недовго там лежатиме. Подивимося правді в очі: наш нинішній уряд свідомо зросійщує дітей України.

Костянтин РОДИК,
МІАУ-культ —
спеціально для «ГУ».

А у нас

Геолога можна буде впізнати здалеку

Кіровоградські модельєри випустили першу партію форменого одягу для геологів України. Літній та зимовий варіанти було продемонстровано не десь там на подіумі, а просто на пленумі ЦК профспілки працівників геології, геодезії та картографії, що відбувся в Кіровограді. На черзі — масовий випуск, який бере на себе АТ «Україна».

Ідете до ванни — беріть «Гетьмана»

Десять видів туалетного мила для Калинівського експериментального заводу фракціонування масел та жирів (Вінниччина) — не межа. Як нема меж і для вдосконалення його якості: «Лілея» та «Гетьман» здобули найвищі оцінки на міжнародних виставках у Києві та Делі. Завдяки «Гетьману» калинівці першими в Україні отримали штрихові коди. Тамтешні лінії створювалися за участю німецьких, голландських, англійських фірм. До кінця року Калинівка випускатиме сорок відсотків українського мила. Укладено перші контракти на експорт.

Богиня зрадила Україну й служить Данії

Гучний резонанс мають виставлені на зарубіжний ринок розробки Інституту мікробіології та вірусології НАН України — новітні лікувальні кисломолочні продукти. Ліцензію на технологію виготовлення геролакту купила Данія, поміняла назву («Богиня здоров'я») і експортує в десятки країн. На рекламу колишнього українського йогурту — нині лідера серед кисломолочних продуктів Європи — датські бізнесмени витрачають понад два мільйони доларів щороку.

В Україні його виробництво мляво підтримувалося кількома дослідними підприємствами, доки не зійшло нанівець: наші заводи неспроможні на такий багатокомпонентний напій. Єдине, що ми не продали, — це секрет закваски. З кілограма української закваски Данія щомісяця виготовляє понад тисячу тонн «Богині».

Не меншу славу здобуває новий український йогурт, що містить геросан. Та сама історія: невеличкі партії дослідних підприємств, непідйомність вітчизняного серійного виробництва й настійна зацікавленість Німеччини, Кореї, а надто ПАР, чорне населення якої страждає на дисбактеріоз. Наше населення, як відомо, ні на що не страждає.

Тим часом навіть Білорусь придбала у нас технологію виготовлення бурякового напою, який має радіопроекторні властивості.

З телетайпа

Студенти в ролі «кроликів»

Власне розслідування зробила газета «Нью-Йорк пост», як проводяться експерименти на нові лікарські препарати. В них, як правило, беруть участь студенти: їм пропонують спеціальний прейскурант на участь у медичних експериментах на людях, що проводяться в лікарнях та медичних інститутах. Але перед цим юнаки й дівчата підписують відповідний документ, який засвідчує їх добровільну згоду на експеримент з ризиком для життя. Правда, в документі не йдеться про можливість летального кінця, що трапляється досить часто. Фінал подібної зневаги до здоров'я «кроликів» буває дуже сумним. На жаль, про кримінальну відповідальність організаторів подібних експериментів годі й говорити, бо всі учасники досліджень нових лікарських препаратів давали на це свою згоду.

За фісташками — до Ірану

Хто хоч раз ласував фісташками, не втримається від спокуси покуштувати їх знову. А ростуть горішки в далекому Ірані і займають третє місце в експорті після нафти і килимів. Імпортують фісташки з Ірану і переробляють їх для тривалого зберігання німецькі фірми. При цьому горішки втрачають половину смакових якостей, зате продають їх у зручних барвистих невеликих упаковках. І все ж найсмачніші ті горішки, що їх вироблюють в Ірані, де в будь-якому магазині чи на базарі можна побачити дуже багато величезних корзин з фісташками. Їх тут продають найдешевше.

Полювання на «нічних метеликів»

«Лягти на дно» кенійських представниць найдревнішої професії і власників кубел розпусти змусили проведені поліцією рейди по всій країні. До поліції потрапила майже тисяча «нічних метеликів». Досі влада і поліція закривали очі на існування цього «бізнесу», хоч за місцевими законами "торгівля своїм тілом" карана. Вдатися до такого заходу поліцію спонукало журналістське розслідування репортерів газети «Санді стандард». У надрукованому недавно матеріалі вони навели численні факти, які показали, що під звичайною в таких випадках вивіскою «Масажний салон», прикриваються борделі, де молодих дівчат тримають на правах «сексуальних рабинь». Крім того, в кенійські газети спокійно можна дати рекламні оголошення з пропозиціями «екзотичних» інтимних послуг. Проблему, яка має глибоке соціальне коріння, очевидно, не вдасться розв'язати поліцейськими облавами.

Поради на щодень

Домашня хімчистка

• *Виводити пляму треба так: тампоном змочують місце навколо неї, поступово просуваючись від країв до середини. Тож пляма не буде розпливатись і не буде «ореола». Починають чистити слабким розчином, поступово підвищуючи його концентрацію.*

• *Розчин аміаку з додаванням солі—чудовий засіб для виведення найрізноманітніших плям, навіть невідомого походження.*

• *Одним і тим самим препаратом не завжди можна чистити бавовняну сукню і, скажімо, шовкову блузку.*

• *Пляму не можна терти. Її треба лише замочувати тампоном.*

• *Темну тканину не можна чистити світлою, а світлу — темною, бо це може негативно позначитися на кольорі тканини.*

Ваше хобі

• *Для акваріума непридатна вода з колодязя, оскільки в ній багато солей. Найкраща — з водогінного крана.*

• *Перш ніж залити воду в акваріум, її необхідно протягом двох-трьох діб відстояти у чистій широкій посудині.*

• *Воду в акваріумі слід безперервно перемішувати за допомогою потоку повітря, що надходить у товщу води від компресора.*

• *Перш ніж пустити рибу в новий акваріум, необхідно його ретельно вичистити й вимити.*

Сам собі майстер

• *Щоб повісити килим на бетонну стіну, зовсім не обов'язково пробивати у ній отвір під шурупи. Можна скористатися швом, який є між верхнім торцем стіни і сталевою плитою перекриття. У цей шов забивайте сталеві дюбелі і на них навішуйте килим.*

• *Отвір діаметром до одного міліметра можна просвердлити (якщо нема свердла) звичайною швейною голкою. Вставте її в патрон дрелі вушком назовні — і свердліть.*

Анонс

Звабливий «Голос Азії»

Схід — річ тонка. І ця витонченість приваблює. Дирекція фестивалю «Червона рута» не пропустила момент конкурсного відбору на міжнародний конкурс співаків «Голос Азії». Алматинський оргкомітет, переглянувши відео- та аудіоматеріали, запросив до участі у фіналі «Голосу Азії» володарку першої премії останньої «Рути» в жанрі попмузики Марину Одольську. Позаминулого року на «Голосі» пожинала лаври 14-річна переможиця «Рути» Ірина Шинкарук (диплом почесного члена ФІДОФ), а минулого — теж лауреат «Рути» гурт «Компроміс» (друге місце).

Алматинський фестиваль сповідує (цитуємо концепцію) «поп-музику за обов'язкового яскравого сучасного аранжування. У творах тією чи іншою мірою мають бути присутні національна мелодика та звучання етнічних інструментів представлених народів». Це точно відповідає концепції «Рути»: синтез новизни, сучасності та національної традиції.

На фото: Марина ОДОЛЬСЬКА.

Малюнок Сергія ФЕДЬКА.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.

♦ Рукописи не повертаємо.

♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 345041.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311106.